ABC Certified THE MOST INFLUENTIAL & WIDELY ACCLAIMED SINDHI DAILY OF PAKISTAN
هڪ ئي وقت ڪراچي ۽ حيدرآباد مان شايع ٿيندڙ قديم سنڌي اخبار
THE DAILY IBRAT Hyderabad
روزاني عبرت
حيدرآباد
Regd: NO-2430-B
69 YEAR 1958 - 2026
Hyd: Ph: 2728703-4, 2728571-2, Fax: 2781879, 2784300 - Isld Ph: 2823277
Karachi Ph: 2272030-7 - 4538862-3 - Fax: 2272038-9 - 4543839 - 2639492- Lahore: Ph: 5854047-8
سال (95) آچر 04 آڪٽوبر 2026ع 21 ربيع الثاني 1448ھ صفحا 6 - ملهه 30 رپيا شمارو (50)
website: www.dailyibrat.com Email: ibrat@yahoo.com, ibratmarketing@yahoo.com
Saturday 3rd October 2026

حڪومت ۽ اپوزيشن وچ ۾ ڳالهين جو ٻيو دور ڪامياب، ڳالهيون جاري رکڻ تي اتفاق

پيپلز پارٽي ۽ اپوزيشن وچ ۾ ڳالهين جو ٻيو دور قومي اسيمبلي جي اسپيڪر سردار اياز صادق جي صدارت هيٺ ٿيو. حڪومت جو اپوزيشن جي باني چيئرمين سان ملاقات جو بندوبست ڪرڻ تي اتفاق

گرفتار اڳواڻن ۽ ڪارڪنن توڙي باني چيئرمين جي ڀينرن جي آزاديءَ بابت معاهدو طئي، خيبر پختونخوا حڪومت دهشتگردي جي مسئلي کي سياسي رنگ نه ڏيڻ جو پڻ فيصلو ڪيو ويو

باني چيئرمين بابت سپريم ڪورٽ جي حڪم تي به عمل ٿيڻ جو امڪان. اجلاس انتهائي خوشگوار ماحول ۾ ٿيو ۽ اميد ظاهر ڪئي ته سمورين پارٽين اڄ به ساڳئي جذبي سان ڳالهيون جاري رکنديون: اياز صادق

حڪومت طرفان وفاقي وزيرن امير مقام، راڻا ثناءُ الله، محسن رضا نقوي، طلال چوڌري ۽ طارق فضل چوڌري ۽ پيپلز پارٽي جي طرفان شيري رحمان، نويد قمر ۽ اعجاز حسين جکراڻي شرڪت ڪئي

اپوزيشن طرفان بئريسٽر گوهر خان، راجا ناصر عباس، عامر ڊوگر، اسد قيصر، حليم عادل شيخ ۽ سلمان اڪرم راجا شرڪت ڪئي، جيڪلهن اڳتي وڌڻو آهي ته اعتماد بحال ڪرڻو پوندو: ڌرين ۾ اتفاق

اسلام آباد (مانيٽرنگ ڊيسڪ) حڪومت ۽ اپوزيشن وچ ۾ ڳالهين جو ٻيو دور ڪامياب رهيو آهي جڏهن ته ٻنهي ڌرين پنهنجي مطالبن بابت ڳالهيون جاري رکڻ تي اتفاق ڪيو آهي حڪومت، پاڪستان پيپلز پارٽي (پي پي پي) ۽ اپوزيشن وچ ۾ ڳالهين جو ٻيو دور قومي اسيمبلي جي اسپيڪر سردار اياز صادق جي صدارت هيٺ ٿيو ڌرين جو چوڻ آهي ته حڪومت بقايا نمبر 27 ڏسو صفحو 2

آمريڪا ۽ ڏکڻ ڪوريا وچ ۾ تيل جي منصوبي لاءِ 8.4 ارب ڊالر جو معاهدو

واشنگٽن (اي پي پي) آمريڪا جي صدر ڊونلڊ ٽرمپ اعلان ڪيو آهي ته ڏکڻ ڪوريا سان سنڌس ملڪ جي واپاري معاهدي ۾ تيل جي پيداوار بحال ڪرڻ جي هڪ منصوبي لاءِ 8.4 ارب ڊالر جي سيڙپڪاري بقايا نمبر 28 ڏسو صفحو 2

پاڪستان جو والاريل ڪشمير ۽ فلسطين جي حقِ خوداراديت تي گڏيل قومن کان عملي قدمن جو مطالبو

عالمي قانون کي هڪ صورتحال ۾ ڀرپور طريقي سان لاڳو ۽ ٻي ۾ نظرانداز نٿو ڪري سگهجي: پاڪستاني نمائندو عثمان جدون

تقريبن گذريل 8 ڏهاڪن کان ڪشميري عوام سلامتي ڪائونسل جي انهن ٺهرائن تي عملدرآمد جو منتظر آهي

غزه ۾ جنهن صورتحال مان گذري رهيو آهي، اهو عالمي برادري جي اجتماعي ضمير لاءِ هڪ اهم امتحان آهي

گڏيل قومون (اي پي پي) پاڪستان غير ملڪي قبضن جي مذمت ڪندي گڏيل قومن تي زور ڀريو آهي ته ڪشمير ۽ فلسطين جي عوام جي خوداراديت واري حق جي ضمانت ڏيندڙ پنهنجي پراڻين ٺهرائن بقايا نمبر 29 ڏسو صفحو 2

اسلام آباد: پرڏيهي ڳوزير اسحاق ڊار سان نيٿلي بيڪر ملاقات ڪري رهي آهي

عورتن جي 800 ڪاروباري منصوبن جي معاونت لاءِ ڏيڍ ڪروڙ ڊالر جو گرين فنانس منصوبو تجويز

اسلام آباد (اي پي پي) عورتن جي قيادت ۾ هلندڙ 800 کان وڌيڪ ڪاروباري بقايا نمبر 30 ڏسو صفحو 2

ڪينيا ۾ ڪيترن گاڏين جي ٽڪر ۾ 17 ڄڻا فوت

نيروبي (اي پي پي) ڪينيا جي نيروبي- ممباسا شاهراهه تي ڪيترن گاڏين جي ٽڪر بقايا نمبر 31 ڏسو صفحو 2

وفاقي حڪومت خيبرپختونخوا ۾ گورنر راڄ جو فيصلو ڪري چڪي هئي، پيپلز پارٽي مخالفت ڪئي: بلاول ڀٽو زرداري

خيبرپختونخوا ۾ وڌندڙ دهشتگردي کي نظرانداز نٿو ڪري سگهجي، لانگ مارچ ختم ڪري دهشتگردي جي خاتمي لاءِ وفاق ۽ صوبائي حڪومت وچ ۾ لکت ۾ معاهدو ٿيڻ گهرجي

سياسي بحران ۽ دهشتگردي معاملن کي گڏ نه ڪيو وڃي، سمورين سياسي ڌرين کي گڏجي قومي پلان تيار ڪري دهشتگردي خلاف گڏيل ۽ اثرائتي حڪمت عملي اختيار ڪرڻي پوندي

خيبرپختونخوا ۾ دهشتگردي وڌڻ جا اثر سنڌ تي به پوندا، تنهن ڪري دهشتگردي ۽ افغان سرحد پار حملن واري معاملي کي سنجيدگي سان ڏسڻ ضروري آهي

وفاقي حڪومت خيبرپختونخوا ۾ ايمرجنسي يا گورنر راڄ لاڳو ڪرڻ تي جو ذهن ٺاهي چڪي هئي پر پيپلزپارٽي آئيني اختيار استعمال ڪرڻ کان اڳ سياسي حل ڳولڻ ۽ ڳالهين جو مطالبو ڪيو

ذهن ڏينهن کان گاڏي وارو شهر اسلام آباد بند پيل آهي، احتجاج جو مقصد هڪ حد تائين حاصل ٿي چڪو آهي، هاڻ سياسي ڌرين کي ڳالهين ذريعي معاملو حل ڪرڻ تي ڌيان ڏيڻ گهرجي

ڪي فور منصوبي تي وفاق ٻيهر پنهنجو واعدو پورو نه ڪيو، تنهنڪري سنڌ حڪومت منصوبي کي پيپلزپارٽي پبلڪ پرائيويٽ پارٽنرشپ تحت مڪمل ڪرڻ جو فيصلو ڪيو آهي

ڪراچي (رپورٽ: راهب ڳاهو) پاڪستان پيپلزپارٽي جي چيئرمين بلاول ڀٽو زرداري چيو آهي ته پي ٽي آءِ کي لانگ مارچ ختم ڪري وفاقي حڪومت سان دهشتگردي جي معاملي تي لکت ۾ معاهدو ڪرڻ گهرجي سياسي بحران ۽ دهشتگردي کي الڳ رکيو وڃي ۽ سمورين سياسي ڌرين گڏجي دهشتگردي کي منهن ڏيڻ لاءِ قومي پلان تيار ڪن ڪراچي ۾ گريٽر ڪراچي سيوريج بقايا نمبر 1 ڏسو صفحو 2

ڪراچي: پ پ چيئرمين بلاول ڀٽو زرداري گندي پاڻي کي صاف ڪرڻ واري منصوبي جو افتتاح ڪري رهيو آهي

ڪراچي ۾ پاڪستان ۾ پهرين گندو پاڻي صاف ڪري ٻيهر استعمال واري منصوبي جو افتتاح

وڏي وزير مراد علي شاهه هارون آباد ۾ ٽريٽمينٽ پلانٽ جو افتتاح ڪيو، صنعتن کي روزانو 35 ملين گيلن پاڻي ملندو

صاف ڪيل پاڻي صنعتن کي فراهم ٿيڻ سان برابر مقدار جو مٺو پاڻي گهريلو استعمال لاءِ دستياب هوندو

پاڻي جي کوٽ، وڌندڙ آبادي ۽ صنعتي گهرج کي منهن ڏيڻ لاءِ منصوبي کي اهم قدم قرار ڏنو ويو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ جي وڏي وزير سيد مراد علي شاهه هارون آباد ۾ ٽريٽمينٽ پلانٽ ون (TP-1) جي افتتاح جي تقريب کي خطاب ڪندي چيو ته هي منصوبو پاڻي جي سيڪيورٽي کي بهتر بڻائڻ، پائيدار صنعتي ترقي کي هٿي ڏيڻ ۽ پاڻي جي بقايا نمبر 6 ڏسو صفحو 2

اسحاق ڊار سان برطانوي هاءِ ڪمشنر جي ملاقات، لاڳاپن تي ڳالهيون

برطانوي هاءِ ڪمشنر جين ميريٽ پرڏيهي وزارت ۾ نائب وزيراعظم سان ملاقات ڪئي

ڳالهيون ۽ سفارتڪاري ئي اڳيان وڌڻ جو واحد عمل جوڳو طريقو آهن: نائب وزيراعظم

اسلام آباد (اي پي پي) نائب وزيراعظم ۽ پرڏيهي وزير سينيٽر محمد اسحاق ڊار خطي ۾ ڇڪتاڻ گهٽ ڪرڻ جي ڪوشش جي اهميت تي زور ڀريندي چيو ته ڳالهيون ۽ سفارتڪاري ئي اڳيان وڌڻ جو واحد عمل بقايا نمبر 2 ڏسو صفحو 2

ٽيڪسٽائيل جي صنعت ملڪي معاشي سڃاڻپ جو اهم ٿنڀ آهي: هارون اختر

حڪومت صنعتي برابري ۽ روانگي واپار کي هٿي وٺائڻ تي خاص ڌيان ڏئي رهي آهي

اهڙو سازگار ماحول جوڙڻ لاءِ قدم کڻي رهيا آهيون، جنهن سان سيڙپڪاري ۾ واڌ ٿئي

لاهور (اي پي پي) وزيراعظم جي صنعت ۽ پيداوار بابت صلاحڪار هارون اختر خان چيو آهي ته پاڪستان جي ٽيڪسٽائيل صنعت ملڪي معاشي سڃاڻپ جو اهم ٿنڀ آهي، حڪومت قومي صنعتي پاليسي تحت بقايا نمبر 3 ڏسو صفحو 2

آمريڪا ڊيزل ٻارڻ جي روانگي واپار تي پابندي نه لڳائيندو: ڊونلڊ ٽرمپ

يورپ وٽ ڊيزل جا وڏا ذخيرا موجود آهن ۽ اُنون عالمي سطح تي اهم ڪردار ادا ڪندس

ڊيزل جي روانگي واپار تي پابندي جو معاملو ڪڏهن به غور هيٺ ناهي آيو: آمريڪي صدر

اسلام آباد (اي پي پي) آمريڪي صدر ڊونلڊ ٽرمپ چيو آهي ته آمريڪا ڊيزل ٻارڻ جي روانگي واپار تي پابندي نه لڳائيندو، چاڪاڻ ته ان معاملي تي پابندي جي تجويز ڪڏهن به سنجيدگي سان غور هيٺ ناهي بقايا نمبر 4 ڏسو صفحو 2

غزه ۾ رهائشي عمارت تي اسرائيلي حملي 5 فلسطيني شهيد

گذريل آڪٽوبر بعد اسرائيلي حملن ۾ گهٽ ۾ گهٽ 1400 فلسطيني شهيد ٿي چڪا

رام الله (اي پي پي) غزه ۾ صحت کاتي جي عملدارن ۽ امدادي ڪارڪنن ٻڌايو آهي ته ڇنڇر ڏينهن صبح شهر ۾ هڪ رهائشي عمارت تي اسرائيلي فضائي حملي جي نتيجي ۾ گهٽ ۾ گهٽ 5 فلسطيني بقايا نمبر 5 ڏسو صفحو 2

دهشتگردي خلاف جاري مهم ۾ قوم سيڪيورٽي فورسز سان گڏ آهي: محسن نقوي

وفاقي گهرو وزير پاران بلوچستان ۽ خيبرپختونخوا ۾ خارجي دهشتگردن خلاف ڪامياب آپريشن تي سيڪيورٽي فورسز کي خراج تحسين

امن ۽ استحڪام برقرار رکڻ وارين ڪوششن کي مضبوط بڻائڻ ۾ عوامي حمايت هڪ اهم عنصر آهي: وفاقي گهرو وزير

عوام جي حمايت ۽ سيڪيورٽي فورسز جي لڳاتار ڪوششن سان دهشتگردي جو مڪمل خاتمو ڪيو ويندو

اسلام آباد (اي پي پي) وفاقي گهرو وزير محسن نقوي بلوچستان ۽ خيبر پختونخواهه ۾ خوارجي دهشتگردن خلاف ڪامياب آپريشن تي سيڪيورٽي فورسز کي خراج تحسين پيش ڪيو آهي، آپريشن دوران بقايا نمبر 32 ڏسو صفحو 2

ڪراچي ٽريٽمينٽ پلانٽ ون جو فعال ٿيڻ سيوريج نظام ۾ هڪ اهم اڳڀرائي آهي: شرجيل ميمڻ

ٽي پي ون جي صلاحيت کي 51 ملين گيلن روزانو مان وڌائي 100 ملين گيلن روزانو ڪرڻ جو منصوبو آهي

ليارِي ۽ ملير جا 56 ڪلوميٽر ٽرنڪ سيور گندي پاڻي کي ٽريٽمينٽ پلانٽن تائين پهچائيندا

صاف ڪيل پاڻي صنعتي مقصدن لاءِ استعمال ڪرڻ سان مٺي پاڻي جي وسيلن تي دٻاءُ گهٽائڻ ۾ مدد ملندي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ جي سينيئر وزير ۽ اطلاعات، ٽرانسپورٽ ۽ ماس ٽرانزٽ واري صوبائي وزير شرجيل انعام ميمڻ چيو آهي ته گريٽر ڪراچي سيوريج پلان ايس ٿري تحت ٽريٽمينٽ پلانٽ ون جو فعال ٿيڻ بقايا نمبر 33 ڏسو صفحو 2

مٺي: سنڌ هاءِ ڪورٽ جو چيف جسٽس ظفر راجپوت بار جي عهديدارن کان حلف وٺي رهيو آهي

ڪراچي ڇڪور نالي ۾ سان ڪارپيٽنگ جو ڪم چئن ڏينهن ۾ مڪمل ٿيندو: مرتضيٰ وهاب

منصوبي جي مڪمل ٿيڻ سان گلستان جوهر ۽ ڀرپاسي جي شهرين لاءِ سفر ۾ سهولت ملندي

اسان ڪراچي جي عوام سان ڪيل واعدن کي عملي شڪل ڏئي رهيا آهيون: سٽي ميئر

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ميئر ڪراچي بئريسٽر مرتضيٰ وهاب چيو آهي ته ڇڪور نالي جي ڀرپاسي جاري ڪارپيٽنگ جو ڪم ايندڙ چئن ڏينهن اندر مڪمل ڪيو ويندو جنهن سان ڪائيو علائقي جي شهرين کي بقايا نمبر 34 ڏسو صفحو 2

عمرڪوٽ: سنڌ هاءِ ڪورٽ جو چيف جسٽس ظفر راجپوت سول ڪورٽ جي عمارت جو افتتاح ڪري رهيو آهي

سنڌ هاءِ ڪورٽ جي چيف جسٽس جو ڪنري جو دورو نئين جوڊيشل ڪمپليڪس جو افتتاح

چيف جسٽس جي ڪنري آمد تي ڳلن جي ورکا سان استقبال، عدالتي احاطي ۾ ٻوٽو پڻ پوکيو

جوڊيشل ڪمپليڪس جي نئين عمارت جو افتتاح ڪري دعا گهري وئي، سيشن جج ۽ وڪيلن جي شرڪت

عمرڪوٽ/ ڪنري (نمائندن وٽان) سنڌ هائي ڪورٽ جو چيف جسٽس ظفر احمد راجپوت هڪ ڏينهن جي دوري تي ڪنري پهتو جتي ڪيس گلدستو ڏئي گلن جي ورکا ڪري سنڌس استقبال ڪيو ويو هن عدالتي احاطي بقايا نمبر 12 ڏسو صفحو 2

ريلوي جي سمورن ورڪشاپز ۽ يارڊز ۾ جديد سي سي ٽي وي ڪيمرائون لڳائڻ جي هدايت

موجوده مالي سال جي ريوينيو هدفن کي حاصل ڪرڻ لاءِ سمورن لاڳاپيل آفيسرن کي گڏجي ڪم ڪرڻو پوندو: حنيف عباسي

ڪم جي معيار تي ڪو به سمجهوتو نه ڪيو ويندو ۽ ڪوتاهي ڪندڙ ماڻهن خلاف قانوني ڪارروائي عمل ۾ آندي ويندي

ملت، عوام، ميانوالي ۽ قراقرم ايڪسپريس هلندڙ مهيني خانگي شعبي حوالي ڪيون وينديون: اجلاس ۾ اعليٰ عملدارن جي بريفنگ

لاهور (اي پي پي) ريلوي واري وفاقي وزير محمد حنيف عباسي سامان جي رسد ۾ دير ڪندڙ خانگي وينڊرز کي فوري طور تي بليڪ لسٽ ڪرڻ ۽ ريلوي جي سمورن ورڪشاپز ۽ يارڊز ۾ جديد سي سي ٽي وي ڪيمرائون لڳائڻ سان گڏوگڏ ٽيجي سيڪيورٽي مقرري ڪرڻ جي هدايت ڪندي چيو ته موجوده مالي سال جي بقايا نمبر 35 ڏسو صفحو 2

ٽنڊوڄام زرعي يونيورسٽي جا رٽائرڊ ملازمن جي بک هڙتال، ٻن جي حالت خراب

پينشن جي ادائيگي سميت مطالبن لاءِ مرڻ گهڙيءَ تائين بک هڙتال جاري

حسين بخش ريسر ۽ سونو خان عالماڻي بيهوش، ايمبولينس ذريعي اسپتال منتقل

ڊاڪٽر پاران وڏي عمر وارن لاءِ بک هڙتال صحت لاءِ خطرناڪ قرار

ٽنڊوڄام (ت ر) سنڌ زرعي يونيورسٽي ٽنڊوڄام جي رٽائرڊ ملازمن پاران پينشن جي عدم ادائيگي ۽ ٻين مطالبن جي مڃتا لاءِ شروع ڪيل مرڻ گهڙيءَ تائين بک هڙتال کي 24 ڪلاڪ گذري ويا، جنهن دوران ٻن بک هڙتالين جي طبيعت خراب ٿيڻ بعد کين بيهوشي جا دورا پيا ۽ بقايا نمبر 36 ڏسو صفحو 2

حيدرآباد: وڪيل اڳواڻ عامر نواز وڙائچ تقريب کي خطاب ڪري رهيو آهي

ڪڪڙ ۾ پوروهيت مٽان جعلي مقابلن جو ڪيس مڙهڻ خلاف ڳوٺاڻن جو احتجاج

ايس ايڇ او غلام حيدر چانڊيو جعلي مقابلي جا 2 ڪوڙا ڪيس داخل ڪيا آهن: معشوق هنگورو

پوليس مخالفن جي ونگار وهي ڪوڙا ڪيس داخل ڪري هيسائڻ جي ڪوشش ڪري پئي

ڪڪڙ (ن ع) ڪڪڙ ۾ نوجوان پوروهيت مٽان جعلي مقابلن جو ڪوڙا ڪيس مڙهڻ خلاف ڳوٺاڻن جو احتجاجي مظاهرو، ڳوٺاڻن انصاف نه ملڻ جي صورت ۾ عدالت جو دروازو کڙڪائڻ جو اعلان ڪيو آهي ان موقعي تي ڳوٺ ڏڙا هنگورا جي هنگورا برادري جي رهواسي ڳوٺاڻن امام الدين هنگورو معشوق بقايا نمبر 37 ڏسو صفحو 2

ڪراچي: مختلف علائقن ۾ حادثن ۽ واقعن ۾ ٻارڙن سميت 8 ڄڻا فوت، هڪ زخمي

ڪورنگي ۾ تيز رفتار بس جي ٽڪر سان هڪ پاءُ فوت، ٻيو زخمي: بس ۽ ڊرائيور پوليس تحويل ۾

ريلوي ٽريڪ، ڇپائي مشين، ٽريلر ۽ ٻين حادثن ۾ وڌيڪ جاني نقصان، ڪيترن فوتين جي سڃاڻپ نه ٿي سگهي

سپر هاءِ وي تي ڪير جي گاڏي ڪلٽي ٿيڻ سبب ٻه ڄڻا فوت، لاش قانوني ڪارروائي لاءِ اسپتال منتقل

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي جي مختلف علائقن الڳ الڳ حادثن ۾ ٻارڙن سميت 8 ڄڻا فوت ٿي ويا، جڏهن ته هڪ ڄڻو زخمي ٿي پيو ڪورنگي بلال ڪالوني واري بقايا نمبر 38 ڏسو صفحو 2

ملير جي مختلف علائقن ۾ ايم اين اي ڄام عبدالڪريم جوکيو جي حمايت ۾ ريليون

ٺٽو، گهارو، ساڪرو، گڏاپ، ڪاٺوڙ، ملير ۽ ٻين علائقن مان مختلف برادرين جون ريليون احتجاج ۾ شامل

مظاهرين پاران بلوچستان جي اڳوڻي ايم پي اي علي حسن زهري خلاف ڪارروائي جو مطالبو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پ پ ايم اين اي سردار ڄام عبدالڪريم جوکيو خلاف بلوچستان جي اڳوڻي ايم پي اي علي حسن زهري پاران ڪتا لفظ ڳالهائڻ خلاف ٺٽو، گهارو، ساڪرو، گڏاپ، ڪاٺوڙ ملير بقايا نمبر 39 ڏسو صفحو 2

گهرو وزير ۽ آءِ جي سنڌ رتوديرو ۾ فائرنگ سبب جاني نقصان جو نوٽيس ورتو، ڊي آءِ جي لاڙڪاڻي کان رپورٽ طلب

ڪراچي (بيورو رپورٽ) رتوديرو ۾ فائرنگ سبب جاني نقصان واري واقعي تي وزير داخلا سنڌ ضياءِ الحسن لنجار ۽ آءِ جي بقايا نمبر 40 ڏسو صفحو 2

ڪراچي: ايم اين اي ڄام عبدالڪريم جوکيو جي ڪردار ڪشي ڪرڻ خلاف احتجاج ڪيو پيو وڃي

نائيجيريا ۾ بوڪوحرام جي حملي ڪان پوءِ 15 لاش هٿ

ابوجا (اي پي پي) نائيجيريا جي اتر اوڀر واري رياست بورنو ۾ بوڪوحرام جي شڪي دهشتگردن جي حملي کان پوءِ بقايا نمبر 41 ڏسو صفحو 2

ميرپورساڪري کان غلام حيدر جويو شگر مل ويندڙ 28 ڪروڙن جو روڊ تباهيءَ جو شڪار

ٻنا ٽائون واري گوبل سان ٽريڪٽرن جي آمدرفت سبب روڊ کي نقصان پهچڻ جو سلسلو جاري

سرڪاري خزاني ۽ عوامي مفادن کي نقصان پهچي رهيو آهي، انتظاميا نوٽيس وٺي: پوروهيت مزاحمت تحريڪ

ميرپورساڪري (ن ع) ميرپورساڪري کان غلام حيدر جويو وايا متياري شگر مل جو ڪروڙين رپين جو روڊ ٻنا ٽائون گوبل سان تباهه روڊ اڪيڊينٽ هڪ ٻه ڊرائيور گرفتار نه ٿي سگهيو پوروهيت مزاحمت تحريڪ پاران بقايا نمبر 43 ڏسو صفحو 2

وينزويلا جي ساموناڊي علائقي ويجهو 5 شدت جي زلزلي جا لوڏا

بيجنگ (اي پي پي) وينزويلا جي ساموناڊي علائقي ويجهو 5.0 شدت جو زلزلو آيو جرمن ريسرچ فار جيو سائنسز مطابق زلزلي بقايا نمبر 42 ڏسو صفحو 2

رتوديرو ۾ پراڻي زميني تڪرار تان دڪان تي فائرنگ، پيءُ ۽ ٻن پٽن سميت 5 ڄڻا مارجي ويا

جيڪب آباد روڊ تي هٿيارٻندن جي فائرنگ ۾ رجب علي کهانڪهرو ۽ سندس ٻن پٽن رياض ۽ قربان قتل ٿي ويا

گولين لڳڻ بلاول کهانڪهرو ۽ واٿهڙو عبدالله بروهي به مارجي ويا، لاش پوسٽ مارٽم لاءِ تعلقہ اسپتال منتقل

واقعو پراڻي زرعي زمين واري تڪرار جو نتيجو قرار، جوابدارن جي گرفتاري لاءِ پوليس جون ٽيمون روانيون

لاڙڪاڻو (بيورو رپورٽ) رتوديرو ۾ پراڻي زميني تڪرار تان هٿيارٻندن دڪان تي فائرنگ ڪري واٿهڙو سميت 5 ڄڻن کي بقايا نمبر 44 ڏسو صفحو 2

مٺي ۾ ايم ڊي ڪيٽ پوزيشن هولڊر ٿري شاگردن جي مان ۾ تقريب

ٿر جي باصلاحيت شاگردن کي تعريفي سرٽيفڪيٽ، اجرڪ ۽ ٿري شال جا تحفا ڏنا ويا

تعليم، صحت ۽ تحفظ هر شهري جو بنيادي آئيني حق آهي: محمد يوسف

مٺي (ڊ-ر) جماعت اسلامي سنڌ جي جنرل سيڪريٽري ۽ نيو ڪراچي ٽائون جي چيئرمين محمد يوسف مٺي ۾ ايم ڊي ڪيٽ ۾ جي پوزيشن هولڊر ٿر جي شاگردن جي اعزاز ۾ منعقد ڪيل بقايا نمبر 45 ڏسو صفحو 2

مٺي: جماعت اسلامي پاران ايم ڊي ڪيٽ ۾ ڪاميابي ماڻيندڙ شاگردن کي آجياڻو ڏنو پيو وڃي

پرڏيهي وزير اسحاق ڊار پرڏيهي آفيس جي مسجد جي واڌ ۽ رنگ روغن جي ٻيهر جو پٿر رکي ڇڏيو

اسلام آباد (اي پي پي) نائب وزيراعظم ۽ پرڏيهي وزير سينيٽر محمد اسحاق ڊار بقايا نمبر 46 ڏسو صفحو 2

ڪراچي ۾ 58 لک 75 هزار رپيا ڦر ڪندڙ جوابدار مبينا پوليس مقابلي بعد زخمي حالت ۾ گرفتار

ڪراچي (بيورو رپورٽ) شير شاهه واري علائقي ۾ پوليس چار ڏينهن اڳ شهري کان 58 لک 75 هزار رپيا ڦر ڪندڙ جوابدار بقايا نمبر 47 ڏسو صفحو 2

ڪراچي جناح اسپتال ۾ جديد ڪينسر علاج ۽ طبي تحقيق کي هٿي ڏيڻ جو ترجيح آهي: وڏو وزير

جي پي ايم سي کي صحت، طبي تعليم ۽ تحقيق جو نمايان مرڪز بڻائڻ لاءِ سيڙپڪاري جاري رکي ويندي

هي ادارو صحت جي سهولتن، طبي تعليم ۽ تحقيق ۾ پاڪستان جي اعليٰ ترين مرڪز طور ابري آيو آهي

طبي ماهرن ۽ نوجوان ڊاڪٽرن کي مقامي تحقيق، جديد ٽيڪنالاجي ۽ مريض مرڪوز علاج تي ڌيان ڏيڻ جي هدايت

ڪراچي (رپورٽ : مجيد عباسي) سنڌ جي وڏي وزير سيد مراد علي شاهه ڇنڇر ڏينهن جناح پوسٽ گريجوئيٽ ميڊيڪل سينٽر (JPMC) ڪراچي ۾ ستين سالياني نيورو- انڪالاجي سمپوزيم (ANOS 7) جي بقايا نمبر 7 ڏسو صفحو 2

سنڌ ۾ ريبيز جا وڌندڙ ڪيس حڪومت جي نااهلي ۽ ناڪامي جو ثبوت آهن: حليم عادل

ٻهراڙي ۽ شهري علائقن ۾ ريبيز کان بچاءَ واري ويڪسين نه هجڻ حڪومت جي سنگين غفلت آهي

سيمينارن ۽ ڪاغذي دعوائن بدران علائقائي سطح تي هنگامي بنيادن تي عملي قدم کنيا وڃن

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ ۾ ريبيز جي وڌندڙ ڪيسن صوبائي حڪومت جي نااهلي ۽ ناڪامي جو چٽو ثبوت آهن پي ٽي آءِ سنڌ جي صدر حليم عادل شيخ چيو آهي ته چيف سيڪريٽري سنڌ پاران ريبيز جي بقايا نمبر 8 ڏسو صفحو 2

صوبائي وزير ناصر شاهه پاران پارٽي سرحدي فورس جي فائرنگ ۾ ٻن پاڪستاني شهرين جي شهادت جي مذمت

ڪراچي (بيورو رپورٽ) صوبائي وزير سيد ناصر حسين شاهه قصور ويجهو پارٽي بي ايس ايف جي فائرنگ ۾ ٻن پاڪستاني شهرين جي شهادت تي سخت مذمت ڪندي چيو آهي ته پاڪستاني شهرين جي شهادت تي دل انتهائي رنجيده آهي. عظمت رسول ۽ محسن جٽ جي شهادت بقايا نمبر 11 ڏسو صفحو 2

ڪراچي ۾ پراپرٽي ڊيلر جي قتل ۾ پوليس اهلڪار ملوث نڪتو، گرفتار

ڊيلر معراج حسن عابدي جي قتل ۾ ملوث اهلڪار اسرار وٽان پستول هٿ ڪيو ويو

گرفتار اهلڪار پوليس ۾ ڀرتي ٿيڻ کان اڳ مقتول جو سيڪيورٽي گارڊ رهي چڪو هو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سائوٿ پوليس ڊيفنس سي ويو ويجهو ڪار مان مليل پراپرٽي ڊيلر معراج حسن عابدي جي لاش جو معمو 48 ڪلاڪن اندر حل ڪندي فائرنگ ڪري قتل ڪرڻ جي الزام ۾ بقايا نمبر 9 ڏسو صفحو 2

اسلام آباد: هڪ ٻينگر ڇٽا پچي رهيو آهي

سنڌ اي-اسپورٽس چيمپئن شپ 2026" سيمي فائنل داخل، دلچسپ مقابلا

سيڪريٽري منور مهيسر ۽ ڊائريڪٽر اسپورٽس اسد اسحاق ڪراچي لکي ون مال جو دورو ڪيو

اسلام آباد، گجرات، ڪوئٽا، لاهور، گلگت ۽ ٻين شهرن جا رانديگر سيمي فائنل ۾ شامل

ڪراچي (بيورو رپورٽ) چيئرمين پاڪستان پيپلز پارٽي بلاول ڀٽو زرداري جي وژن ۽ سنڌ جي راندين واري وزير سردار محمد بخش مهر جي هدايتن تي سنڌ حڪومت جي ميزبانيءَ ۾ "ٽيڪسورا سنڌ اي- بقايا نمبر 10 ڏسو صفحو 2

ٻن شهرين جي قتل تي ڀارتي ناظم الامور پرڏيهي وزارت ۾ طلب، شديد احتجاج رڪارڊ

پاڪستان فوت ٿي ويل ماڻهن کي در انداز قرار ڏيڻ جي ڪنهن به ڪوشش کي واضح طور تي رد ڪري ٿو

ڀارت عالمي قانون جو احترام يقيني بڻائي ۽ لاڳاپيل ٻه طرفن انتظامن ۽ سرحدي طريقيڪار تي پابندي ڪري

واقعو بنيادي انساني حقن جي سنگين ڀڃڪڙي آهي ۽ عالمي قانون تحت شهري زندگي جي تحفظ بابت سنگين خدشا پيدا ڪري ٿو

اسلام آباد (اي پي پي) پاڪستان ڀارتي بارڊر سيڪيورٽي فورسز طرفان پنهنجي ٻن شهرين جي قتل تي ڀارتي ناظم الامور کي طلب ڪري شديد احتجاج رڪارڊ ڪرايو آهي، جڏهن ته واضح ڪيو ويو ته پاڪستان بقايا نمبر 17 ڏسو صفحو 2

ڪيرو ويجهو رڪشو ڪلٽي ٿيڻ سبب نائين ڪلاس جو شاگرد فوت

لوڻ ڪاڻ روڊ وڏل اسڏاب تي حادثي ۾ 15 ورهين جو ڪيلاش ڀيل فوت ٿي ويو

نوجوان جو لاش ڪلاس مان ڪيرو اسپتال مان پوسٽ مارٽم بعد وارثن حوالي ڪيو ويو

ڪيرو (ن ع) ڪيرو لوڻ ڪاڻ روڊ تي وڏل اسڏاب ويجهو رڪشو ڪلٽي ٿيڻ سبب هاڻي اسڪول لوڻ ڪاڻ ۾ نائين ڪلاس ۾ پڙهندڙ 15 ورهين جو ڪيلاش ولد راڄجي ڀيل رڪشو ڪلٽي ٿيڻ سبب فوت ٿي ويو بقايا نمبر 13 ڏسو صفحو 2

ڪيرو لڳ آبادگارن جي گڏجاڻي، فصلن جي اگهن ۽ شگر ملون نه ڪلڻ بابت غور ويچار

گڏجاڻي ۾ جاويد جوڻيجو، ايوب وساڻ، عبدالسلام هاليپوٽو ٻين آبادگارن شرڪت ڪئي

جيڪڏهن جائز مسئلا حل نه ڪيا ويا ته قانوني ۽ جمهوري طريقي سان آواز بلند ڪنداسين

ڪيرو (ن ع) فارمرز آرگنائيزيشن ڪائونسل سنڌ جي گڏجاڻي، آبادگارن پاران پاڻي، زرعي دوائن ۽ فصلن جي اگهن وقت سر شگر ملون نه ڪلڻ بابت خدشن جو اظهار ڪيرو ويجهو ڳوٺ محمد ايوب وساڻ وٽ بقايا نمبر 14 ڏسو صفحو 2

بدين جي سرڪاري اسڪولن ۾ تعليمي آگاهي مهم، 41 هزار شاگردن کي ليڪچر

مهم دوران تعليم جي اهميت، استادن جي عزت ۽ سلام ٽيچر ڊي بابت آگاهي ڏني وئي

بدين، تلهار، ٽنڊو باگو، گولاڙچي ۽ ماتلي جي مختلف اسڪولن ۾ موٽيويشنل ليڪچر منعقد

بدين (ڊ ر) نيشنل ڪميشن فار هيومن ڊولپمينٽ (NCHD) بدين ۽ ضلعي تعليم کاتي جي گڏيل سهڪار سان بدين، تلهار، ٽنڊو باگو، گولاڙچي ۽ ماتلي جي مختلف سرڪاري اسڪولن ۾ موٽيويشنل ۽ آگاهي بقايا نمبر 15 ڏسو صفحو 2

آبپاشي کاتي جي ايس ڊي او هاري کي مارڪٽ ڪئي: غلام مصطفيٰ ڀهراڻي

زخمي هاري ٿائي تان ليڊر وٺي تعلقي اسپتال پهتو، سنڌس طبي معائنو ۽ علاج ڪرايو ويو

ايس ڊي او آبپاشي مبينا 3 لک رپيا رشوت عيوض واٽر ڪورس تي پاڻي روڪرو ڪري رهيو آهي

آبپاشي کاتي جو تشدد جو الزام بي بنياد قرار، هاري تي 3 انچ پائپ لڳائي پاڻي ڪٽڻ جو الزام

ڪوٽ غلام محمد (ت ر) پڇاڙ موري، ديهه 349 جي آبادگار غلام مصطفيٰ ڀهراڻي آبپاشي کاتي جي عملي تي سنڌس هاري ياسين ڪيري کي مبينا تشدد جو نشانو بڻائڻ ۽ هراسان ڪرڻ جا الزام لڳايا بقايا نمبر 16 ڏسو صفحو 2

نيپال ۾ مسافر بس حادثي جو شڪار، 6 ڄڻا فوت، 10 زخمي

کٽمنڊو (اي پي پي) نيپال جي نوال پاراسي ايسٽ ضلعي ۾ مسافر بس حادثي جو شڪار ٿيڻ سبب 6 ڄڻا فوت ۽ 10 زخمي ٿي پيا. پرڏيهي ميڊيا مطابق پوليس ٻڌايو ته بس ۾ 18 مسافر سوار هئا ۽ اها اولهه بقايا نمبر 18 ڏسو صفحو 2

حيدرآباد: آٽوڀان روڊ تي ترقياتي ڪم ڪيو پيو وڃي

هٿين خالي پاڪستاني شهرين کي فائرنگ جو نشانو بڻائڻ انتهائي افسوسناڪ آهي: بلاول ڀٽو

ب پ چيئرمين پاران قصور ويجهو ڀارتي بي ايس ايف جي فائرنگ سبب ٻن پاڪستاني شهرين جي قتل جي شديد مذمت

عالمي سرحد تي هٿين خالي شهرين کي نشانو بڻائڻ انساني حياتين جي حرمت ۽ طئي ٿيل سرحدي ضابطن جي سنگين

معصوم پاڪستاني شهرين جي رت کي مودي سرڪار ۽ ڀارتي گودي ميڊيا ڪنهن هٿ ٺوڪي بيانيي ۾ ڪنهن پردي ۾ لڪائي نٿا سگهن

اسلام آباد (اي پي پي) پاڪستان پيپلز پارٽي جي چيئرمين بلاول ڀٽو زرداري قصور ويجهو ڀارتي بارڊر سيڪيورٽي فورسز جي فائرنگ سبب ٻن پاڪستاني شهرين جي شهادت جي شديد مذمت ڪندي چيو آهي بقايا نمبر 19 ڏسو صفحو 2

ملتان: روڊ ڪناري پنجاب پوليس موبائيل اسٽيشن بيٺل آهن

ملير ۾ سيڪيورٽي گارڊ جي قتل جو ڪيس داخل، صمد ڪاٺياواڙي گروهه نامزد

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ملير سٽي ۾ زير تعمير عمارت ٻاهران فائرنگ ۽ سيڪيورٽي گارڊ جي قتل جو ڪيس داخل ڪيو ويو آهي پوليس موجب ڪيس سيڪيورٽي سپروائيزر جي فرياد تي ملير بقايا نمبر 20 ڏسو صفحو 2

لاڙڪاڻي ۾ گهر مان 10 لکن کان وڌيڪ سامان چوري، متاثرن جو احتجاج

ايوب ڪالوني ۾ رهواسي شوڪت علي سهتو مان سونا زيور، آئي فون سميت ٻيو سامان چوري ٿيو

متاثر شهري پاران ڊي آءِ جي ۽ ايس ايس پي جوابدار گرفتار ڪري سامان واپس ڪرائڻ جي اپيل

لاڙڪاڻو (بيورو رپورٽ) لاڙڪاڻي شهر ۾ اڻڄاتل چور رات جي پوئين پهر ۾ شهري جي گهر جا تالا ٽوڙي سونا زيور، موبائيل فونون بيٽري ۽ قيمتي سامان چوري ڪري فرار، پوليس ڪيڪ پڇي بيٺو نه ڪيس بقايا نمبر 25 ڏسو صفحو 2

ڪوٽڙي مان پشاور ويندڙ ٻه شاگرديائيون هٿ اچڻ بعد عدالت ۾ پيش، والدين حوالي

شاگرديائين نور ارباب جوکيو ۽ ڪلثوم آفريدي کي ڪراچي مان سيف هائوس ڄامشورو منتقل ڪيو ويو

ٻنهي نينگرين کي عدالت ۾ پيش ڪرڻ ڪانپوءِ بيان بعد والدين حوالي ڪيو ويو

ڪوٽڙي سائيٽ (ن ع) صوبائي وزير شاهينا شير علي جي بروقت ۽ اثرائتي ڪارروائي، ٻه گهٽ عمر وارين شاگرديائين حفاظت سان تحويل ۾ ورتيون وين. صوبائي وزير براءِ ترقي نسوا سنڌ، محترمه شاهينا شير علي جي ذاتي دلچسپي بروقت حڪمت عملي ۽ فوري قدمن جي نتيجي ۾ ضلع بقايا نمبر 26 ڏسو صفحو 2

حيدرآباد ۾ 20 سال پراڻي هائوسنگ اسڪيم جي ڪمرشل پلاٽن تي تڪرار

ٻن ڪمرشل پلاٽن جا دستاويز هجڻ باوجود پٿرن ۽ دڪان ڊاهي پٽ ڪيا ويا: آفتاب اقبال

عدالتي اسٽي باوجود هراسان ڪرڻ جو سلسلو جاري آهي، اعليٰ اختياريون معاملي جو نوٽيس وٺن

حيدرآباد (اسٽاف رپورٽر) حيدرآباد ۾ ايچ ڊي اي جو ڪارنامو 20سال پراڻي هائوسنگ اسڪيم ۾ واقع ڪمرشل پلاٽ جو آڪشن ڪرائي حفاظتي پٿرن ۽ دڪان ڊاهي پٽ،عدالتي اسٽي باوجود هراسان ڪرڻ بقايا نمبر 21 ڏسو صفحو 2

نيو ڇور ۾ ڊليوري بعد عورتن جي مقرر رقم ۾ مبينا بي ضابطگيون

علي اڪبر لغاري ۽ ڪانٽريڪٽ ڊرائيور مبينا خردبرد ۾ شامل: ذريعا

ٻي سي عمرڪوٽ ۽ اعليٰ اختيارين کان معاملي جي شفاف جاچ ۽ قانوني ڪارروائي جو مطالبو

ڇور (رپورٽ لالجي سوڍو)پاپوليشن کاتي طرفان ڊليوري بعد عورتن لاءِ مقرر ڪيل اجرت جي رقم جي ورڇ واري نظام بابت عمرڪوٽ ضلعي ۾ سنگين سوال اٿي رهيا آهن، جنهن جي ڏيرهن موجب عمرڪوٽ توڙي بقايا نمبر 22 ڏسو صفحو 2

گمبٽ ويجهو ناريجا برادري جي ٻن ڌرين ۾ جهيڙو، فائرنگ ۾ 2 پائر مارجي ويا، پيءُ سميت 3 زخمي

ڪچي واري علائقي ڳوٺ خانڻ ناريجو ۾ ناريجا برادري جي ٻن ڌرين ۾ معمولي ڳالهه تان جهيڙو ٿي پيو

جهيڙي دوران فائرنگ ۾ پائر راشد علي ناريجو ۽ محڪم الدين ناريجو ٿڏي تي مارجي ويا

فائرنگ زخمي فوتين جو پيءُ عبدالرزاق ناريجو ۽ پاءُ قربان علي ناريجو سخت زخمي ٿي پيا

اطلاع تي پوليس پهچي لاش ۽ زخمين کي ڪٿائي اسپتال منتقل ڪيو، لاش ضروري ڪارروائي بعد وارثن حوالي ڪيا

گمبٽ (رپورٽ : مريد ڏانوري) تعلقي گمبٽ جي ڪچي واري علائقي ۾ ناريجا بقايا نمبر 23 ڏسو صفحو 2

گمبٽ: جهيڙي ۾ قتل ٿي ويل پائر ۽ زخمي

ڊاڪٽر وسيم قاضي ايندڙ چئن سالن لاءِ ڪراچي يونيورسٽي جو وائيس چانسلر مقرر

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ جي سرڪاري يونيورسٽين جي ڪنٽرولنگ اٿارٽي وڏي بقايا نمبر 24 ڏسو صفحو 2

[redacted]

پلان جي افتتاحي تقريب کي خطاب ڪندي بلاول ڀٽو زرداري چيو ته هن وقت اسلام آباد ۾ گهڻو ڪجهه ٿي رهيو آهي ۽ گذريل ڏهن ڏينهن کان گادي وارو شهر بند پيل آهي خيبرپختونخوا ۾ بيماري ٿيندي ته ڪراچي کي ڪنگهه ٿيندي، جيڪڏهن اتي دهشتگردي ٿيندي ته ان جا اثر سنڌ تي به پوندا هن چيو ته خيبرپختونخوا ۽ بلوچستان ۾ دهشتگردي جا واقعا سڀني جي سامهون آهن دهشتگردي تي ضابطو نه آندو ويو ته ان جا اثر ڪراچي سميت ٻين صوبن تائين به پهچندا دهشتگردي پيپلزپارٽي جي ريڊ لائن آهي ان خلاف سڀني کي متحد ٿي مقابلو ڪرڻو پوندو ۽ هن معاملي کي سياسي نظر سان نه ڏٺو وڃي پيپلزپارٽي چيئرمين چيو ته گذريل هڪ ٻن هفتن کان وفاقي حڪومت، صدر مملڪت ۽ پيپلزپارٽي سان رابطي ۾ هئي، دهشتگردي جي واقعن سبب صورتحال سنگين ٿي هئي وفاقي حڪومت خيبرپختونخوا ۾ فوري طور ايمرجنسي يا گورنر راڄ لاڳو ڪرڻ جو ذهن ٺاهي چڪي هئي، پر پيپلزپارٽي جو موقف هو ته آئيني اختيار استعمال ڪرڻ کان اڳ سياسي حل ڳوليو وڃي بلاول ڀٽو زرداري چيو ته اسان حڪومت کان پي ٽي آءِ سان ڳالهين جي اجازت گهري ۽ زور ڏنو ته معاملي جو سياسي حل ڪڍيو وڃي پي ٽي آءِ جو لانگ مارچ ختم ڪرائي وفاقي حڪومت ۽ خيبرپختونخوا حڪومت وچ ۾ دهشتگردي جي خاتمي لاءِ لکت ۾ معاهدو ڪرايو وڃي هن چيو ته پي ٽي آءِ جو ڌيان احتجاج تي آهي جڏهن ته خيبرپختونخوا ۾ دهشتگردي وڌي رهي آهي پي ٽي آءِ گذريل ڏهن ڏينهن کان اسلام آباد ۾ موجود ناهي، پر اسلام آباد بند پيل آهي هڪ لحاظ کان احتجاج جو مقصد حاصل ٿي چڪو آهي هاڻي سياسي معاملن تي ڌيان ڏيڻ گهرجي هن چيو ته سياسي بحران ۽ سياسي مسئلا پنهنجي جاءِ تي آهن پر دهشتگردي کي قومي مفاد کان الڳ نه ٿو ڪري سگهجي سمورين سياسي ڌرين گڏجي دهشتگردي جو مقابلو ڪن اميد آهي ته اسلام آباد ۾ موجود سمورين سياسي جماعتون سياسي حل ڪڍنديون ۽ اهڙي صورتحال پيدا نه ٿيندي جو ايمرجنسي لاڳو ڪري دهشتگردي جو مقابلو ڪرڻو پوي بلاول ڀٽو زرداري چيو ته پيپلزپارٽي سمجهي ٿي ته دهشتگردي جو خاتمو سڀ کان اهم آهي سياسي استحڪام ايندو ته دهشتگردي جو مقابلو بهتر نموني ڪري سگهنداسين ۽ عوامي مسئلن جو حل به ڪڍي سگهنداسين هن چيو ته خيبرپختونخوا ۾ صورتحال خراب ٿيڻ سان ان جا اثر سنڌ تي به پوندا دهشتگردي ۽ افغان سرحد پار کان ٿيندڙ حملن جي معاملي کي سنجيدگي سان ڏسڻو پوندو ۽ سڀني جماعتن کي گڏجي ان خلاف حڪمت عملي جوڙڻي پوندي ڪريئر ڪراچي سيوريج پلان بابت ڳالهائيندي بلاول ڀٽو زرداري چيو ته ڪراچي ۽ سنڌ جي ترقي لاءِ اهم منصوبن تي ڪم جاري آهي ڪي فور منصوبي بابت هن چيو ته وفاق هڪ ڀيرو ٻيهر پنهنجو واعدو پورو نه ڪيو جنهن کان پوءِ سنڌ حڪومت اهو منصوبو پيپلزپارٽي پبلڪ پرائيويٽ پارٽنرشپ واري طريقيڪار تحت مڪمل ڪرڻ جو فيصلو ڪيو جيڪڏهن ڪٿي "شهباز اسپيڊ" جي ضرورت آهي ته اها ڪي فور منصوبي لاءِ آهي ۽ اسان اڃا تائين وفاق جي واعدي پورو ٿيڻ جو انتظار ڪري رهيا آهيون

[redacted]

جوڳو طريقو آهن چنجر ڏينهن پرڏيهي آفيس جي ترجمان پاران جاري بيان موجب هن اها ڳالهه برطانوي هاءِ ڪمشنر جين ميريٽ سان ڳالهائيندي چئي جنهن پرڏيهي وزارت ۾ ساڻس ملاقات ڪئي ملاقات ۾ پاڪستان برطانيه لاڳاپن تي ڳالهيون ڪيون ويون ٻنهي ڌرين ٻه طرفن لاڳاپن ۾ هاڪاري رفتار جي آجيان ڪئي ۽ ان تعاون کي اڳيان وڌائڻ لاءِ قدمن تي ڳالهيون ڪيون هنن تبديل ٿيندڙ علائقائي صورتحال تي به ڳالهيون ڪيون نائب وزيراعظم ۽ پرڏيهي وزير چڪتاڻ گهٽ ڪرڻ جي ڪوششن جي اهميت تي زور ڀريندي چيو ته ڳالهيون ۽ سفارتڪاري ئي اڳيان وڌڻ جو واحد قابل عمل طريقو آهن

[redacted]

پيداوار سيڙپڪاري، پيداواري صلاحيت، صنعتي برابري ۽ روانگي واڌ کي هٿي وٺائڻ تي خاص ڌيان ڏئي رهي آهي جڏهن ته پاڪستان کي ڪجهه سال جي روانگي واڌ سان اڳيان وڌندي تيار ۽ قدر ۾ اضافو ٿيل مصنوعات جي روانگي واڌ طرف تيزي سان اڳيرائي ڪرڻي پوندي ته جيئن عالمي مارڪيٽن ۾ پاڪستاني شين جي قدر ۽ ملڪ جي روانگي واڌ ۾ حصو وڌائي سگهجي انهن خيالن جو اظهار هن ڇنڇر تي آل پاڪستان ٽيڪسٽائيل پروسيسنگ ملز ايسوسيئيشن جي تقريب کي خطاب ڪندي ڪيو ان موقعي تي ايسوسيئيشن جا عهديدار ٽيڪسٽائيل صنعت سان لاڳاپيل ڪاروباري ماڻهو صنعتڪار ۽ ٻين لاڳاپيل شعبن جا نمائندا وڏي تعداد ۾ موجود هئا وزيراعظم جي صلاحڪار چيو ته ميد ان پاڪستان دنيا ۾ پنهنجي جڳهه ٺاهي چڪو آهي هاڻي ان مقام کي وڌيڪ وسعت ڏيڻ ۽ پاڪستاني شين کي عالمي مارڪيٽن ۾ وڌيڪ مضبوط سڃاڻپ ڏيارڻ جي ضرورت آهي پاڪستان کي وڌيڪ پيداوار بهتر معيار جي پيداوار ۽ دنيا کي وڌيڪ مصنوعات وڪرو ڪرڻ جي ضرورت آهي ان لاءِ ملڪي معاشي رخ پيداوار روانگي واڌ ۽ نجي شعبي جي قيادت ۾ پائيدار ترقي ڏانهن هٽڻ گهرجي هارون اختر چيو ته قومي صنعتي پاليسي جي بنياد پيداوار سيڙپڪاري، پيداواري صلاحيت ۽ روانگي واڌ تي رکي پئي وڃي حڪومت صنعتي شعبي لاءِ اهڙو سازگار ماحول جوڙڻ لاءِ قدم کڻي رهي آهي جنهن سان سيڙپڪاري ۾ واڌ، نئين صنعت جو قيام موجوده صنعتي يونٽن جي واڌ، روزگار جي نون موقعن ۽ ملڪي پيداوار ۾ واڌ ممڪن ٿي سگهي هن چيو ته حڪومت جو ڪم ڪاروبار ڪرڻ نه پر اهڙو ماحول فراهم ڪرڻ آهي جنهن ۾ ڪاروباري ماڻهو پنهنجون صلاحيتون، نئين ۽ تجربي کي ڪتب آڻيندي ڪامياب ڪاروبار ڪري سگهن ۽ ان کي وڌائي سگهن هن چيو ته حڪومت ريگيوليٽري رڪاوٽون ختم ڪرڻ، ڪاروبار سرگرمين کي آسان بڻائڻ ۽ غير ضروري طريقيڪار جي خاتمي لاءِ قدم کڻي رهي آهي ته جيئن صنعتڪارن کي اجازت نامن ڏکين قاعدن ۽ ضابطن ۽ غير ضروري انتظامي مرحلن ۾ وقت وڃائڻ بدران سيڙپڪاري، پيداوار جدت، روانگي واڌ ۽ روزگار کي هٿي ڏيڻ تي توجهه ڏيڻ جو موقعو ملي سگهي ٽيرف کي معقول بڻائڻ ۽ غير ضروري ضابطن جي خاتمي لاءِ قدم به جاري آهن جڏهن ته ريگيوليٽري گلوٽين ذريعي ڪاروباري شعبي لاءِ غير ضروري قانون ۽ ضابطن کي ختم ڪيو پيو وڃي هن چيو ته صنعتڪارن کي اهڙين پاليسين ۽ ڪاروباري ماحول جي ضرورت آهي جي فيصلا وقت سر ٿين ۽ سيڙپڪاري جي عمل ۾ غير ضروري رڪاوٽون پيش نه اچن ڪاروباري ماڻهن کي اجازت نامن ۽ ڏکئي طريقيڪار بدران سيڙپڪاري، جدت، نئين شين جي تياري، پيداواري صلاحيت وڌائڻ ۽ عالمي مارڪيٽ تائين رسائي تي توجهه ڪرڻ گهرجي هن چيو ته حڪومت صنعت ۽ ڪاروباري برادري جي مسئلن کي حل ڪرڻ لاءِ ساڻن مسلسل ۾ رابطي ۾ آهي ته جيئن صنعتي ترقي جي راهه ۾ موجود رڪاوٽن کي ختم ڪري سگهجي هارون اختر چيو ته پاڪستان جي ٽيڪسٽائيل صنعت کي عالمي مارڪيٽ ۾ صرف گهٽ لاڳت جي بنياد تي مقابلو ڪرڻ بدران معيار، جديد ٽيڪنالاجي، ڊزائن، پائيداري، جدت ۽ وقت سر رسد کي پنهنجي چٽاڀيٽي حڪمت عملي جو حصو بڻائڻو پوندو سڄي دنيا جا خريدار پنهنجون ترجيحون تبديل ڪري رهيون آهن ۽ هاڻي صرف قيمت جو فيصلو اهميت نٿو رکي پر معيار پائيداري، شين جي سڃاڻپ، جديد ڊزائن ماحولياتي گهرجن ۽ رسد جي رفتار به عالمي واپار ۾ اهم سبب بڻجي چڪا آهن هن چيو ته پاڪستان وٽ مڪمل مربوط ٽيڪسٽائيل ماحولياتي نظام موجود آهي جنهن ۾ ڪپهه جي پيداوار کان وٺي ڌاڳي ڪپڙي پروسيسنگ، تيار ڪپڙن ۽ ٻين شين تائين مختلف شعبا شامل آهن جڏهن ته اصل چئلينج ان موجوده نظام سان وڌيڪ قدر پيدا ڪرڻ ۽ ان کي جديد گهرجن سان هم آهنگ ڪرڻ آهي

[redacted]

آمريڪي پرڏيهي ميڊيا مطابق وائيٽ هائوس جي ڊگهن لائن ۾ ميڊيا جي سوالن جو جواب ڏيندي ڊونلڊ ٽرمپ چيو ته يورپ وٽ ڊيزل جا وڏا ذخيرا موجود آهن ۽ هو عالمي سطح تي اهم ڪردار ادا ڪندي اهڙي طرح آمريڪا ۾ پنهنجو ڪردار ادا ڪندي ان کري ڊيزل جي روانگي واڌ تي پابندي نه لڳائينداسون هن چيو ته ڊيزل جي روانگي واڌ تي پابندي جو معاملو ڪڏهن به غور هيٺ ناهي آيو ان ڪري يورپي ملڪن طرفان

سنڌي ايڊيشن
انچارج: مجيب ناريجو
IBRAT SANSAR
عبرت سنسار
68 Golden Jubilee Year
آچر 04 آڪٽوبر 2026ع
Ibratsansar@yahoo.com

هرمز جي دٻاءَ ۾ آمريڪي چونڊون ۽ ٽرمپ جو سياسي امتحان

فريد احمد

وچ اوڀر جي جنگ جو سڀ کان وڏو سياسي دٻاءُ هاڻي واشنگٽن جي اندر محسوس ٿي رهيو آهي. آمريڪا ۾ 3 نومبر جي مڊٽرم چونڊن لاءِ مهم عملي طور تي تيز ٿي چڪي آهي ۽ صدر ڊونلڊ ٽرمپ به 32 ڏينهن جي مهم تي نڪري پيو آهي. پر مسئلو اهو آهي ته چونڊ مهم جنهن وقت تيز ٿي رهي آهي، ان ئي وقت ايران جي جنگ جو بار آمريڪي ووٽر جي کيسي تائين پهچي ويو آهي. رائٽرز موجب ٽرمپ پاڻ به پنهنجي معاشي ڪارڪردگيءَ جي تشهير بابت شڪايت ڪري چڪو آهي، جڏهن ته ڪيترن ئي ريپبلڪن اميدوارن ايران جي جنگ ۽ وڌندڙ ٻارڻ جي اگهن تي صدر کان فاصلو رکڻ شروع ڪيو آهي.

وائٽ هائوس جي صورتحال ۾ به تضاد صاف نظر اچي ٿو. هڪ طرف ٽرمپ جنگ ختم ڪرڻ ۽ ڳالهين جي امڪان جون ڳالهيون ڪري ٿو ته ٻئي طرف وچ اوڀر ڏانهن آمريڪي فوجي قوت وڌائي پئي وڃي. ٽن جهاز بردار جنگي گروپن ۽ هزارين وڌيڪ فوجين جي خطي ڏانهن منتقليءَ جون خبرون اهڙي وقت اچي رهيون آهن، جڏهن ايران سان سفارتڪاري جو رستو مڪمل طور بند به ناهي ٿيو.

ٽرمپ لاءِ اصل سياسي سوال اهو آهي ته جنگ کي ڪيئن ختم ڪجي. جيڪڏهن ايران سان ڪو معاهدو ٿئي ٿو ته ان کي آمريڪي مفادن جي ڪاميابي طور پيش ڪرڻو پوندو. جيڪڏهن جنگ جاري رهي ٿي ته تيل، ڊيزل ۽ روزاني شين جي وڌندڙ قيمتن جو بار به وضاحت سان عوام آڏو رکڻو پوندو. ٽرمپ تازو گئس جي وڌندڙ قيمتن کي جنگ جي مقصدن جي مقابلي ۾ گهٽ قيمت قرار ڏنو پر آمريڪي ووٽر لاءِ اهو سوال وڌيڪ سادو آهي: جنگ جي اسٽريٽجڪ قيمت ڀلي جيڪا به هجي، پر گهر جو خرچ ڪيترو وڌندو؟

هتي ڊيزل جو بحران خاص اهميت اختيار ڪري ويو آهي. گئسولين جي قيمت سڌي طرح هر گاڏي هلائيندڙ کي نظر اچي ٿي، پر ڊيزل جي قيمت جو اثر ٽرڪ، ٽريڪٽر، مال برداري، زراعت، تعمير ۽ آخرڪار مارڪيٽ ۾ ايندڙ شين جي قيمتن تي پوي ٿو. واشنگٽن پوسٽ جي رپورٽ موجب رڪارڊ ڊيزل اگهن آمريڪا جي انهن ڳوٺاڻن ۽ ريپبلڪن ووٽرن کي به متاثر ڪيو آهي، جيڪي عام طور ٽرمپ جي مضبوط حمايت ڪندڙ سمجهيا وڃن ٿا. ڪجهه ريپبلڪن اميدوار هاڻي ايران جنگ جلد ختم ڪرڻ ۽ ڊيزل جي روانگي واپار تي عارضي پابنديءَ جا مطالبا ڪري رهيا آهن.

صورتحال ڪيتري سنگين آهي ان جو اندازو هن مان لڳائي سگهجي ٿو ته 2 آڪٽوبر تي G7 (جي سيون) ملڪن 100 ملين بيرل خام تيل ۽ ڊيزل جا هنگامي ذخيرا مارڪيٽ ۾ آڻڻ تي اتفاق ڪيو. جنهن جي شروعات ڊيزل جي وڏي مقدار سان ڪرڻي آهي. آمريڪا ۽ يورپ ۾ ڊيزل جون قيمتون سڀ کان مٿاهين سطح تي پهچڻ کان پوءِ اهو قدم کنيو ويو آهي.

يعني وچ اوڀر جي جنگ هاڻي واشنگٽن ۾ صرف پرڏيهي پاليسيءَ جو سوال نه رهي آهي. اها پيٽرول پمپ، ٽرڪ، فارم، ڪارخاني ۽ سپرمارڪيٽ جي بل جو سوال بڻجي وئي آهي. ۽ جيئن جيئن جنگ جو اثر ووٽر جي روزاني زندگيءَ ۾ داخل ٿيندو ويندو، تيئن تيئن چونڊ مهم ۾ حڪمران جماعت لاءِ ڏکيائيون وڌنديون وينديون.

تازو AP_NORC سروي وائٽ هائوس لاءِ وڌيڪ ڏکيو منظر پيش ڪيو آهي. سروي موجب رڳو 17 سيڪڙو آمريڪين ٽرمپ جي رهڻي ڪهڻي جي وڌندڙ خرچن بابت ڪارڪردگيءَ کي منظور ڪيو. جڏهن ته معيشت بابت سندس منظوري 26 سيڪڙو رهي. لڳ ڀڳ 65 سيڪڙو آمريڪين چيو ته اهي ٽرمپ جي پاليسين کي وڌندڙ قيمتن جو ذميوار سمجهن ٿا. ايران بابت سندس ڪارڪردگيءَ کي به 71 سيڪڙو ماڻهن رد ڪري ڇڏيو.

اهو انگ اکر آمريڪي عوام جي پريشانيءَ عڪاسي ڪن ٿا. عام آمريڪين لاءِ ايران جو ائٽمي پروگرام، هرمز جي ساموندي گذرگاهه يا واشنگٽن ۽ تهران جي سفارتي سوديبازي تڏهن وڌيڪ اهم بڻجي ٿي، جڏهن انهن جو اثر گاڏيءَ جي ٽانڪي، کاڌي جي بل ۽ گهر جي خرچ تي پوي ٿو.

انهيءَ ڪري آمريڪي مين اسٽريم ميڊيا جي موجوده بحث جو هڪ اهم رخ به بدلجي رهيو آهي. سوال هاڻي رڳو اهو ناهي ته ٽرمپ ايران سان جنگ ۾ ڇا حاصل ڪرڻ چاهي ٿو. سوال اهو به آهي ته اها جنگ آمريڪي معيشت ۽ ايندڙ مڊٽرم چونڊن تائين ڪيترو سياسي ۽ معاشي بار کڻي سگهندي؟ رائٽرز موجب ڪيترن ئي ريپبلڪن اميدوارن لاءِ ڏکيو ٿي پيو آهي ته هو ٽرمپ سان گڏ بيهڻ ۽ پنهنجي حلقن جي ووٽرن جي وڌندڙ معاشي پريشانيءَ کي اهميت ڏيڻ مان هڪ فيصلو ڪن.

هتي وائٽ هائوس جو اصل امتحان آهي. ٽرمپ کي هڪ ئي وقت ٽن محاذن کي منهن ڏيڻو پئجي رهيو آهي: ايران تي دٻاءُ برقرار رکڻ، تيل ۽ ڊيزل جا اگهه ضابطي ۾ آڻڻ ۽ پنهنجي پارٽيءَ جي اميدوارن کي اهڙي مهم ڏيڻ، جنهن ۾ جنگ بدران روزاني زندگيءَ جي مسئلن بابت پڇاڻو نه ٿئي.

پر جنگ بابت سڀ کان سخت سوال شايد تهران ۾ نه، آمريڪي ووٽر جي گهر ۾ پڇيو پيو وڃي: ايران خلاف جنگ مان آمريڪا کي ڇا مليو ۽ ان جي قيمت عام آمريڪي ڪيتري ادا ڪئي؟

جيڪڏهن هرمز ڊگهي عرصي تائين عالمي توانائيءَ کي دٻاءَ ۾ رکيو، ڊيزل جي کوٽ جاري رهي ۽ تيل جا اگهه چونڊ مهم تائين عوام جي روزاني خرچ کي متاثر ڪندا رهيا ته واشنگٽن لاءِ جنگ کي صرف فوجي ڪاميابيءَ جي ٻوليءَ ۾ بيان ڪرڻ ڪافي نه رهندو. ڇو ته ميزائلن جي جنگ جو حساب آخرڪار ڊالرن، بيرلن ۽ گهر جي خرچن ۾ ٿيندو.

آءِ ايم ايف جي ايندڙ قسط ۽ قرض جو چڪر

مجيب ناريجو

آءِ ايم ايف جو مشن هن وقت اسلام آباد ۾ موجود آهي ۽ پاڪستان جي موجوده پروگرام جي چوٿين جائزي لاءِ ڳالهيون جاري آهن. جائزو ڪامياب ٿيڻ جي صورت ۾ پاڪستان کي موجوده پروگرام تحت لڳ ڀڳ هڪ ارب ڊالر ۽ موسمياتي سهولت (RSF) تحت وڌيڪ 200 ملين ڊالر، يعني مجموعي طور لڳ ڀڳ 1.2 ارب ڊالر جي رقم ملڻ جي اميد آهي. پر هر نئين قسط سان گڏ هڪ پراڻو سوال به ٻيهر سامهون اچي ٿو: پاڪستان کي هر ڪجهه سالن کان پوءِ نئين قرض ۽ نئين مالي سهاري جي ضرورت ڇو پوي ٿي؟

جون 2026ع تائين پاڪستان جو مجموعي سرڪاري قرض 86.72 ٽريلين (867 کرب 20 ارب) روپين تائين پهچي ويو جيڪو گذريل سال کان 7.7 سيڪڙو وڌيڪ آهي. ان مان 59.44 ٽريلين روپيا ملڪي قرض ۽ باقي لڳ ڀڳ 27.28 ٽريلين روپين جي برابر پرڏيهي قرض هو. ڊالر ۾ پرڏيهي سرڪاري قرض 98.075 ارب ڊالر رهيو. قرض جو GDP، يعني مجموعي ملڪي پيداوار سان تناسب، تنهن هوندي به 70.6 سيڪڙو مان گهٽجي 68.3 سيڪڙو ٿيو، يعني قرض وڌيو آهي، پر مجموعي معيشت جي ڀيٽ ۾ قرض جو بار ڪجهه گهٽ ٿيو آهي.

پر قرض جي اصل اهميت رڳو ان جي مجموعي رقم مان ظاهر نٿي ٿئي. اهو به ڏسڻو پوندو آهي ته حڪومت جي آمدنيءَ مان ڪيترو حصو قرض جي وياج ۾ وڃي ٿو. مالي سال 2025_26ع ۾ وفاق جي خالص آمدني 10.52 ٽريلين روپيا رهي، جڏهن ته وياج جي ادائيگي 6.948 ٽريلين روپين تائين پهتي. يعني وفاق جي خالص آمدنيءَ جو لڳ ڀڳ ٻه ٽياڳي تي حصو رڳو قرض جي وياج ۾ هليو ويو. وياج جي ادائيگي گذريل سال جي ڀيٽ ۾ 22 سيڪڙو گهٽجڻ باوجود اها رقم ايتري وڏي آهي، جو

تعليم، صحت، ترقي ۽ روزگار لاءِ مالي گنجائش ڪيتري بچي ٿي، اهو سوال اهم بڻجي وڃي ٿو. مالي سال 2025_26ع ۾ وفاقي مالي خسارو 4.763 ٽريلين روپيا رهيو جيڪو گذريل سال جي 7.089 ٽريلين روپين کان گهٽ هو. وفاق بنيادي سرپلس به حاصل ڪيو يعني وياج جي ادائيگي کان اڳ حڪومت جي آمدني ۽ غير وياجي خرچن ۾ 2.185 ٽريلين روپين جي بچت رهي. پر وياج جي وڏي بار سبب مجموعي طور وفاق کي وري به مالي خساري کي منهن ڏيڻو پيو.

هتي آءِ ايم ايف جي موجوده پروگرام کي سمجهڻ به ضروري آهي. پاڪستان هن وقت 7 ارب ڊالر جي 37 مهينن واري پروگرام ۾ آهي. مئي 2026ع ۾ ٽئين جائزي جي منظوريءَ کان پوءِ لڳ ڀڳ 1.1 ارب ڊالر جاري ٿيا، جڏهن ته موسمياتي سهولت تحت 220 ملين ڊالر به جاري ڪيا ويا. هاڻي چوٿين جائزي لاءِ ڳالهين جو مرحلو جاري آهي. يعني پاڪستان ڪنهن نئين آءِ ايم ايف پروگرام ۾ داخل ٿيڻ بدران موجوده پروگرام جا شرط پورا ڪري، ايندڙ قسط حاصل ڪرڻ جي ڪوشش ڪري رهيو آهي.

سوال وري ساڳيو آهي ته هڪ قسط اچي ٿي، پرڏيهي ادائيگين جو دٻاءُ ڪجهه وقت لاءِ گهٽجي ٿو پوءِ ڪجهه عرصي کان بعد وري ساڳي ضرورت جو پيدا ٿئي ٿي؟

قرض پاڻ مسئلو ناهي. جيڪڏهن قرض صنعت، زراعت، روانگي واپار، بنيادي ڍانچي ۽ روزگار وڌائڻ ۾ لڳي ۽ ان مان مستقبل جي آمدني پيدا ٿئي ته اهو معاشي اوزار بڻجي سگهي ٿو. پر جيڪڏهن نئون قرض پراڻو قرض، وياج ۽ بجيٽ جو خسارو پورو ڪرڻ ۾ لڳندو رهندو ته ملڪ قرض لاهڻ بدران قرض جي ادائيگيءَ واري جاکوڙ ۾ ڦاسندو ويندو.

قرض جو بار رڳو وفاقي بجيٽ جي انگن ۾ نظر نٿو اچي. توانائيءَ جو شعبو به اهڙو ئي هڪ وڏو مسئلو آهي. جون 2026ع جي انگن موجب پاور سيڪٽر جو گردشي قرض 1.675 ٽريلين روپين تائين پهچي ويو. گردشي قرض کي سادو ڪري ائين سمجهي سگهجي ٿو ته بجليءَ جي پيداوار، ورڇ ۽ ادائيگين جي نظام ۾ هڪ در جون بقاياڻون ٻي در ڏانهن منتقل ٿينديون رهن ۽ وقت سان گڏ اهو بار وڌندو وڃي. اهو انگ وفاقي سرڪاري قرض جي انگ ۾ سڌيءَ طرح شامل نه آهي، پر توانائيءَ جي شعبي ۾ پيدا ٿيندڙ هي مالي بار آخرڪار حڪومت، بجليءَ جي اگهن ۽ واهپيدارن جي خرچن تي اثر وجهي ٿو.

توانائيءَ جي مسئلي ۾ رڳو گردشي قرض ئي نه، پر ڪمپنين سان مهانگي بجلي خريد ڪرڻ جا معاهدا، درآمدي ٻارڻ، ڊالر سان ڳنڍيل ادائيگين، بجليءَ جي چوري، لائين لاسز ۽ گهٽ اوڳاڙين جهڙا مسئلا به شامل آهن. بجلي پيدا ٿئي يا نه، ڪجهه معاهدن تحت پاور پلانٽس کي سندن مقرر ڪيل گنجائش جي ادائيگي ڪرڻي پوي ٿي، بجلي پيدا ٿئي يا نه. جنهن کي عام طور تي ’ڪيپيسٽي پيمينٽ‘ چيو وڃي ٿو. نتيجو اهو نڪري ٿو ته بجليءَ جي شعبي جو مالي بار ختم نٿو ٿئي ۽ آخرڪار ان جو اثر ڪنهن نه ڪنهن صورت ۾ صارف يا سرڪاري خزاني تي پوي ٿو.

اهڙي صورتحال ۾ بجليءَ جي سبسڊيءَ جو سوال به اهم ٿي وڃي ٿو. جيڪڏهن حڪومت بجليءَ جي بل ۾ عام رعايت ڏيڻ بدران گهٽ آمدني وارن خاندانن کي سڌي مالي مدد ڏيڻ جي پاليسي اختيار ڪري ٿي ته ان جو مقصد اهو هوندو ته رعايت انهن تائين پهچي، جن کي واقعي ضرورت آهي. پر هتي اصل سوال رعايت جي نالي کان وڌيڪ ان نظام جي پهچ جو آهي: ڇا ملڪ وٽ اهڙي سڃاڻپ ۽ ورڇ جو نظام موجود آهي، جيڪو هر مستحق خاندان تائين پهچي سگهي؟

بينظير انڪم سپورٽ پروگرام (BISP) تحت ڪفالت پروگرام ۾ مالي سال 2025_26ع جي پڄاڻي تائين خاندانن جو انگ 10.2 ملين تائين پهچائڻ جو هدف رکيو ويو هو. پر جيڪڏهن بجليءَ جي بل مان رعايت ڪڍي ان جي جاءِ تي نقد مدد ڏيڻ جو نظام وڌايو وڃي ٿو ته پوءِ اهو به ڏسڻو پوندو ته مستحق ماڻهو ان فهرست ۾ موجود آهي يا نه. غريب جي بل تان رعايت ڪڍي ڪيس ٻئي نظام ۾ وجهڻ کان اڳ اهو يقيني بڻائڻ ضروري آهي ته اهو نظام غريب کي سڃاڻي به ٿو ۽ ان تائين پهچي به ٿو. ٻي صورت ۾ پاليسي رڳو ڪاغذن جي حد تائين حقدار ماڻهن تائين پهچندي نظر ايندي، پر جنهن خاندان کي واقعي مدد جي ضرورت آهي، اهو ان کان ٻاهر رهجي سگهي ٿو.

ٻيو وڏو مسئلو مهانگائي آهي. پاڪستان ۾ سيپٽمبر 2026ع دوران مهانگائي جي شرح 10.26 سيڪڙو رهي، يعني گذريل سال جي ساڳئي مهيني جي ڀيٽ ۾ شين ۽ خدمتن جي مجموعي قيمتن ۾ 10.26 سيڪڙو واڌ ٿي. ان جو مطلب اهو ناهي ته هر شيءِ جي قيمت 10 سيڪڙو وڌي وئي، پر مجموعي طور شين ۽ خدمتن جي قيمتن جي سطح گذريل سال جي ڀيٽ ۾ ايتري وڌي آهي. جڏهن آمدنيءَ جي واڌ قيمتن جي واڌ سان گڏ نه هجي ته عام ماڻهوءَ جي خريداريءَ جي سگهه متاثر ٿيندي آهي.

حڪومت لاءِ آمدني وڌائڻ جو ٻيو وڏو ذريعو ٽيڪس آهي، پر هتي به سوال رڳو ٽيڪس اوڳاڙي وڌائڻ جو ناهي. تازي Tax Expenditure Report 2026 مطابق مالي سال 2024_25ع ۾ مختلف ٽيڪس ڇوٽن ۽ رعايتن جي مجموعي ماليت 2.3528 ٽريلين روپيا رهي. هر ٽيڪس ڇوٽ لازمي طور غلط ناهي، ڇاڪاڻ ته ڪجهه رعايتن جو مقصد صنعت، سيڙپڪاري يا ڪنهن خاص شعبي کي سهارو ڏيڻ به ٿي سگهي ٿو. پر جڏهن وفاقي آمدنيءَ جو وڏو حصو قرض جي وياج ۾ هليو وڃي تڏهن ٽيڪس ڇوٽن ۽ رعايتن جو ڪهڙو جواز رهي ٿو.

ساڳئي وقت ملڪ لاءِ روانگي واپار وڌائڻ به ضروري آهي. قرض وٺي پرڏيهي ادائيگين جو دٻاءُ ڪجهه وقت لاءِ گهٽائي سگهجي ٿو پر ڊگهي مدي ۾ ملڪ کي پنهنجي ٻاهرين ادائيگين لاءِ پرڏيهي ناڻو ڪمائڻو پوندو. ان لاءِ صنعت ۽ زراعت جي پيداوار وڌائڻ، توانائيءَ جي لاڳت گهٽائڻ، مالي خرچن تي ضابطو رکڻ، پاليسيءَ ۾ تسلسل آڻڻ ۽ اهڙيون شيون پيدا ڪرڻ ضروري آهن، جن جي عالمي مارڪيٽ ۾ طلب هجي. رڳو روانگي واپار جا هدف مقرر ڪرڻ سان پرڏيهي آمدني نٿي وڌي. ان لاءِ پيداوار ۽ مقابلي جي سگهه وڌائڻي پوندي.

بهرحال سوال آءِ ايم ايف جي ايندڙ قسط جو ناهي، سوال ان قسط کان پوءِ ايندڙ ضرورت جو آهي. جيڪڏهن 1.2 ارب ڊالر جي نئين رقم ڪجهه وقت لاءِ پرڏيهي ادائيگين جو دٻاءُ گهٽائي ٿي، پر ڪجهه عرصي کان پوءِ ملڪ کي وري ساڳئي مالي سهاري جي ضرورت پوي ٿي، ته پوءِ مسئلو قسط جي سائيز کان وڏو آهي. اصل مسئلو اها معاشي ساخت آهي، جنهن ۾ قرض، وياج، مالي خسارو، توانائيءَ جو بار، گهٽ روانگي واپار ۽ محدود سرڪاري آمدني هڪ ٻئي سان ڳنڍيل آهن.

پاڪستان قرض وٺي وقت خريد ڪندو رهيو آهي، پر هاڻي ضرورت اهڙي معيشت ٺاهڻ جي آهي، جيڪا وقت گذرڻ سان قرض جي ضرورت گهٽ ڪري. ان لاءِ قرض جي رقمن کي پيداواري شعبن تي لڳائڻو پوندو، سرڪاري آمدني وڌائڻي پوندي، غير ضروري رعايتن ۽ خرچن جو جائزو وٺڻو پوندو، توانائيءَ جي نظام مان گردشي قرض جو چڪر ٽوڙڻو پوندو ۽ روانگي واپار وڌائڻو پوندو. آءِ ايم ايف جي ايندڙ قسط بحران کي ڪجهه وقت لاءِ سنڀالي سگهي ٿي، پر اصل ڪاميابي ان وقت چئبي، جڏهن ملڪ کي ايندڙ قسط لاءِ وري آءِ ايم ايف ڏانهن واجهائڻو نه پوي.

’اي آءِ‘ دماغ ۾ ڏٺل تصوير کي ڏسي ورتو

انسان

جيڪو ڪجهه ڏسي ٿو اهو رڳو اکين سان ڏسڻ جو عمل ناهي. تصوير اکين کان دماغ تائين پهچي ٿي ۽ پوءِ دماغ ان جو مطلب سمجهي ٿو. سالن کان سائنسدان اهو معلوم ڪرڻ جي ڪوشش ڪندا رهيا آهن ته دماغ تصوير کي آخر ڪيئن سڃاڻي ٿو. هاڻي مصنوعي ذهانت ان تحقيق ۾ هڪ نئون دروازو کوليو آهي.

اسرائيل جي ويزمان انسٽيٽيوٽ آف سائنس جي سائنسدانن هڪ اهڙو اي آءِ نظام تيار ڪيو آهي، جيڪو دماغ جي اسڪين مان اندازو لڳائي سگهي ٿو ته ماڻهوءَ جي سامهون ڪهڙي تصوير آهي. ماڻهوءَ کي هڪ تصوير ڏيکاري وڃي ٿي ۽ ان دوران دماغ ۾ ٿيندڙ سرگرمي کي fMRI مشين ذريعي رڪارڊ ڪيو وڃي ٿو. پوءِ اي آءِ انهن نشانين جو تجزيو ڪري تصوير ٻيهر ٺاهڻ جي ڪوشش ڪري ٿي.

دماغ اندر تصوير ڪنهن موبائل يا ڪمپيوٽر جي اسڪرين وانگر محفوظ نٿي ٿئي. تصوير ڏسڻ وقت دماغ جي مختلف حصن ۾ سرگرمي ۾ رت جي وهڪري ۾ تبديليون ٿين ٿيون. fMRI انهن تبديلين کي رڪارڊ ڪري ٿي ۽ اي آءِ انهن انگن اکرن مان اندازو لڳائي ٿي ته ماڻهو ڇا ڏسي رهيو هو.

تجربن دوران اي آءِ دماغي سرگرمي مان تصوير جا ڪجهه حصا ٻيهر ٺاهڻ ۾ ڪامياب ٿي. ڪٿي رنگن جو اندازو لڳايو ويو، ڪٿي شڪل ۽ ڪٿي تصوير ۾ موجود شين جي سڃاڻپ ٿي. تحقيق دوران دماغ جا 128 علائقا به سڃاڻپ ۾ آيا، جن مان ڪجهه بابت اڳ ايتري ڄاڻ موجود نه هئي.

هتان هڪ دلچسپ سوال پيدا ٿئي ٿو: جيڪڏهن مشين دماغ ۾ ڏٺل تصوير جو اندازو لڳائي سگهي ٿي ته ڇا مستقبل ۾ خواب به اسڪرين تي آڻي سگهبا؟ في الحال اهڙو نتيجو ڪڍڻ وقت کان اڳ هوندو. موجوده ٽيڪنالاجي محدود آهي ۽ اها ڪنهن ماڻهوءَ جي هر سوچ، ياد يا خواب پڙهي نٿي سگهي. هن وقت تحقيق جو دائرو مخصوص حالتن ۾ دماغي سرگرمي ۽ ڏٺل تصوير وچ ۾ تعلق سمجهڻ تائين محدود آهي.

پر ان جا عملي فائدا ٿي سگهن ٿا. جيڪي ماڻهو ڳالهائي نٿا سگهن يا پنهنجي مرضيءَ جو اظهار نٿا ڪري سگهن، انهن لاءِ دماغ ۽ ڪمپيوٽر وچ ۾ سڌو رابطو پيدا ڪرڻ جا نوان رستا کلي سگهن ٿا. ساڳئي وقت رازداري جو سوال به اهم آهي. جيڪڏهن مستقبل ۾ دماغ مان وڌيڪ معلومات حاصل ڪرڻ ممڪن ٿيو ته ان معلومات جي حفاظت ڪيئن ٿيندي؟ ڪنهن ماڻهوءَ جي اجازت کان سواءِ سندس دماغي سرگرمي جو تجزيو ڪرڻ جو حق ڪنهن کي هوندو؟

تنهنڪري هن تحقيق کي ”اي آءِ ذهن پڙهڻ شروع ڪري ڇڏيو“ چوڻ وڌاءُ ٿيندو. حقيقت اها آهي ته اي آءِ هن وقت محدود حالتن ۾ دماغي سرگرمي مان ڏٺل تصوير جو اندازو لڳائي رهي آهي. پر اهم ڳالهه اها آهي ته مصنوعي ذهانت سائنسدانن کي انساني دماغ جي ڪم کي سمجهڻ ۾ نوان رستا ڏئي رهي آهي. شايد هن تحقيق جو سڀ کان دلچسپ پاسو اهو ئي آهي ته اي آءِ انسان جو ذهن پڙهڻ کان اڳ انسان کي سندس پنهنجي دماغ جي نئين دنيا سان واقف ڪرائي.

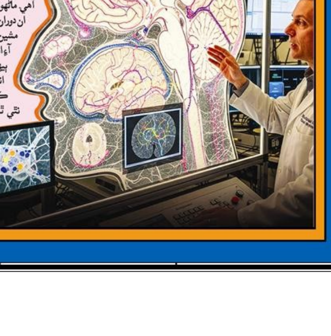

ڪينسر جي علاج ۾ ايران جي بيمثال ڪاميابي

بين الاقوامي

سنڌي ڊيسڪ

سياسي ڇڪتاڻ، ڇڪتاڻ ۽ ڏهاڪن کان جاري سخت معاشي پابندين جي باوجود ايران طبي سائنس، خاص طور تي ڪينسر جي تشخيص ۽ علاج جي ميدان ۾ اهڙيون غير معمولي ۽ نماياڻ ڪاميابيون حاصل ڪيون آهن، جن سڄي عالمي طبي برادريءَ کي حيران ڪري ڇڏيو آهي. ايٽمي ٽيڪنالاجيءَ جي پرامن بنيادن ۽ نانو ٽيڪنالاجيءَ جي بيحد موثر استعمال سان ايراني سائنسدانن ڪينسر جي موذي مرض خلاف حقيقي موڙ تي اڳڀرائي ڪندي پاٿيرا ٽائپ جو اهم سنگِ ميل پار ڪيو آهي.

ايران جي ائٽمي توانائي تنظيم، پنهنجي تحقيقاتي ري ايڪٽرز ذريعي اهڙا ايٽمي آئيسوٽوپس مقامي سطح تي تيار ڪري ورتا آهن، جيڪي ڪينسر واري گهرڙن جي نشاندهي ڪرڻ ۽ انهن کي پاڙ کان ختم ڪرڻ لاءِ استعمال ٿي رهيا آهن. ايران هن وقت 70 کان وڌيڪ ايٽمي ۽ ريڊيو فارماسيٽيڪل دوائون پاڻ وٽ تيار ڪري رهيو آهي. جيڪي خاص طور تي پروسٽيٽ، هڏين، ڇاتي ۽ جگر جي ڪينسر جي ابتدائي تشخيص ۽ اثرائتي علاج لاءِ انتهائي ڪارگر ثابت ٿيون آهن.

ان کان پوءِ ڪينسر جي روايتي علاج ڪيموٿراپي جنهنجا مريض جي جسماني صحت تي وڏا زهريلا ۽ ناڪاري اثر پوندا آهن. ان ڪيموٿراپيءَ جو وڏو توڙ ايراني سائنسدانن نينو ٽيڪنالاجيءَ ذريعي نئون دوائي مرڪبن سان ڳوليو ورتو آهي. اهي نينو دوائون جسم جي باقي صحتمند گهرڙن کي ڪنهن به نقصان پهچائڻ کان سواءِ سڌو رڳو ڪينسر جي متاثر گهرڙن تائين پهچي انهن کي ختم ڪن ٿيون. جنهن سبب ڇاتي ۽ بيضادانيءَ جي ڪينسر جي مريضن جو علاج بيحد آسان ۽ گهٽ تڪليف ڏيندڙ بڻجي ويو آهي.

ان سان گڏوگڏ، ايران ايٽمي طب جي سڀ کان اعليٰ طريقيڪار يعني الفا_ٽارگيٽڊ ٿراپي سسٽم تي به ڪامياب تجربا ڪيا آهن. جنهن ذريعي ريڊيئيشن جون انتهائي تيز ۽ باريڪ لهرون رڳو ٽيومر تائين موڪلي ان کي اندروني طور مڪمل تباهه ڪيو وڃي ٿو. ٻئي طرف ايران جا سيلولر ۽ ماليڪيولر تحقيقاتي ادارا اميونائيزيشن ۽ بايو بيسڊ ويڪسينز تي به اڳڀرائي ڪري رهيا آهن ته جيئن انسان جو پنهنجو اميون سسٽم ڪينسر جي وڌندڙ گهرڙن جو پاڻمرادو مقابلو ڪري سگهي.

هي سموريون اڳڀرائيون ان حقيقت جو روشن ثبوت آهن ته ايران جو ايٽمي پروگرام رڳو دفاعي يا سياسي سياست تائين محدود ناهي، پر ان جو هڪ وڏو ۽ تحقيقي حصو انساني زندگيون بچائڻ جهڙي عظيم مقصد لاءِ استعمال ٿي رهيو آهي. بين الاقوامي پابندين واري ڏکئي ماحول ۾ ڪينسر جهڙي موذي مرض بابت پنهنجي پيرن تي بيهڻ ۽ نوان علاج دريافت ڪرڻ ايران جي ايٽمي سائنس جو هڪ انتهائي مثبت ۽ تاريخي پهلو آهي.

The largest circulated amongst regional dailies of Pakistan

ABC CERTIFIED

متحده عرب امارات ۾ قيمت 2 درهم - سعودي عرب ۾ 2 ريال

روزاني عبرت

ايڊيٽر انچيف ۽ پبلشر: قاضي اسد عابد

هي اخبار پرنٽر ناصر جمال سومرو پاپولر پرنٽرز مان ڇپرائي عبرت گروپ آف پبليڪيشنز جي تحت عبرت بلڊنگ گاڏي کاتو حيدرآباد مان جاري ڪئي

روزانه عبرت علائقائي اخبارن ۾ باقائده تصديق ٿيل سڀ کان وڌيڪ اشاعت رکندڙ اخبار آهي

Hyd. Ph: 2728703-4, 2728571-2 Fax: 2781879, 2784300 Isld. Ph: 2823277
Khi. Ph: 4538862-3, 2639617 Fax: 4543839-2639492, Lhr. Ph: 7236191
Reach us at www.dailyibrat.com, E-mail: ibratg@yahoo.com, ibrat@hydwol.com.pk

آچر 04 آڪٽوبر 2026ع

حيدرآباد ايئرپورٽ جي بحالي: سنڌ جي ترقيءَ لاءِ اهم قدم!

حيدرآباد ايئرپورٽ کي خراب موسم يا هنگامي صورتحال ۾ متبادل ايئرپورٽ طور استعمال ڪرڻ جو منصوبو سنڌ جي هوابازي، علائقائي رابطن ۽ مستقبل جي معاشي ضرورتن جي حوالي سان هڪ اهم تجويز آهي جيڪڏهن هن منصوبي کي سنجيدگي، فني گهرجن ۽ ڊگهي مدي واري رٿابنديءَ سان اڳتي وڌايو وڃي ته حيدرآباد ايئرپورٽ نه رڳو هنگامي حالتن ۾ ڪراچي ايئرپورٽ لاءِ هڪ قابلِ اعتماد متبادل بڻجي سگهي ٿو پر مستقبل ۾ علائقائي هوابازي جي سرگرمين جو اهم مرڪز پڻ بڻجي سگهي ٿو. ڇو ته حيدرآباد سنڌ جو هڪ اهم تاريخي، انتظامي ۽ معاشي شهر آهي. شهر جي جاگرافيائي حيثيت به اهڙي آهي جو سنڌ جي ڪيترن ئي ضلعن لاءِ اهو هڪ مرڪزي سفري نقطو بڻجي ٿو ان ڪري حيدرآباد ۾ هڪ فعال ايئرپورٽ جي موجودگي رڳو حيدرآباد جي شهرين لاءِ نه پر پرپاسي وارن ضلعن جي ماڻهن لاءِ به اهميت رکي ٿو. خاص طور تي اهڙين حالتن ۾ جڏهن خراب موسم، فني خرابي، هنگامي صورتحال يا ڪنهن ٻئي سبب ڪري هوائي آپريشن متاثر ٿئي ٿو ته حيدرآباد ايئرپورٽ انهيءَ جو متبادل هوندو.

خبر موجب ته امڪاني اپ گريڊيشن تحت حيدرآباد ايئرپورٽ جي رن وي جي ڊيگهه 7 هزار فوٽن مان وڌائي 11 هزار 5 سئو فوٽ ڪرڻ تي غور ٿي رهيو آهي. جيڪڏهن اهو منصوبو عملي شڪل اختيار ڪري ٿو ته وڏي سائيز جي جهازن، جن ۾ بوئنگ 777 جهڙا جهاز پڻ شامل آهن، انهن جي لينڊنگ ممڪن بڻائڻ لاءِ گنجائش پيدا ٿي سگهي ٿي. پر رن وي جي ڊيگهه وڌائڻ سان گڏ اهو به ضروري آهي ته ايئرپورٽ جي سموري انفراسٽرڪچر کي جديد هوابازيءَ جي معيارن مطابق بڻايو وڃي، ڇاڪاڻ ته وڏي جهاز جي لينڊنگ لاءِ رڳو ڊگهو رن وي ڪافي ناهي. پر مسافرن لاءِ ٽرمينل جون سهولتون، سامان جي سنڀال، سيڪيورٽي، فائر فائٽنگ ۽ ريسڪيو سروس، ايمرجنسي ميڊيڪل سهولتون، نيويگيشنل سسٽم، گرائونڊ هينڊلنگ ۽ جهازن جي پارڪنگ سميت ڪيترن ئي شعبن کي هڪ ئي وقت بهتر بڻائڻو پوندو. جيڪڏهن ايئرپورٽ کي حقيقي معنائن ۾ متبادل ايئرپورٽ بڻائڻو آهي ته ان جي آپريشنل تياري هر وقت يقيني بڻائڻ به ضروري هوندي. ان کان علاوه اهڙي سهولت سان حيدرآباد توڙي پرپاسي جي ماڻهن کي ڪراچيءَ تائين ڊگهو سفر ڪرڻ بعد ايئرپورٽ وسيلي ٻاهرين ملڪن وڃڻ جي ضرورت نه پوندي، خاص طور تي ڪاروباري ماڻهن، شاگردن، مريضن، سرڪاري ملازمن ۽ ٻين مسافرن لاءِ مقامي ايئرپورٽ سفري وقت ۾ نمايان گهٽتائي آڻي سگهي ٿو ان سان گڏ حيدرآباد جي واپاري سرگرمين کي به نئين رفتار ملي سگهي ٿي.

حيدرآباد ايئرپورٽ جي بحاليءَ سان سنڌ جي هوابازي جي مجموعي ڍانچي ۾ به توازن پيدا ٿي سگهي ٿو هن وقت ڪراچي ايئرپورٽ تي هوائي آمدرفت جو وڏو بار آهي. جيڪڏهن حيدرآباد کي محدود پر باقاعده علائقائي آپريشنز لاءِ به استعمال ڪيو وڃي ٿو ته هوائي سفري نظام ۾ هڪ اضافي مرڪز پيدا ٿي سگهي ٿو اهڙي ورچ سان نه رڳو هنگامي حالتن ۾ متبادل موجود هوندو پر مستقبل ۾ مسافرن جي وڌندڙ ضرورتن کي پورو ڪرڻ ۾ پڻ مدد ملي سگهي ٿي. ان سلسلي ۾ ايئرلائنز، سول ايوي ايشن جي ماهرن، مقامي صنعتڪارن، واپارين، ٽرانسپورٽ جي ماهرن ۽ ضلعي انتظاميا سميت سمورن اسٽيڪ هولڊرز سان مشاورت اهم هوندي. حيدرآباد ايئرپورٽ جي بحالي کي سنڌ جي ترقي جي وسيع تناظر ۾ به ڏسڻ گهرجي. جديد دور ۾ ڪنهن به علائقي جي معاشي ترقيءَ لاءِ تيز، محفوظ ۽ قابلِ اعتماد سفري رابطا بنيادي اهميت رکن ٿا. روڊ ۽ ريل سان گڏ هوائي رابطا به ڪاروبار، سياحت، صنعت ۽ انساني وسيلن جي حرڪت کي تيز ڪن ٿا. حيدرآباد ۽ ان جي پرپاسي ۾ موجود زرعي، صنعتي، واپاري ۽ تعليمي سرگرمين کي نظر ۾ رکندي مستقبل ۾ هوائي رابطن جي وڌندڙ ضرورت کي نظرانداز نٿو ڪري سگهجي. حيدرآباد ايئرپورٽ هڪ ڊگهي عرصي کان غيرفعال رهڻ کان پوءِ جيڪڏهن ٻيهر هوابازي جي نقشي تي اڀري ٿي ته اهو سنڌ توڙي ملڪ لاءِ هڪ اهم موقعو هوندو. پر ان موقعي کي مستقل ڪرڻ لاءِ اهو ضروري آهي ته فيصلا عارضي بنيادن بدران فني مطالعي، معاشي حقيقتن ۽ عوامي ضرورتن کي سامهون رکي ڪيا وڃن.

ٽرمپ ۽ گڏيل قومن جي زبون حالي

ايوب ملڪ

24 آڪٽوبر 2026ع تي گڏيل قومن (اقوامِ متحده) کي قائم ٿئي 81 سال مڪمل ٿي ويندا. جيتوڻيڪ گڏيل قومن جو ادارو 1945ع ۾ قائم ٿيو پر دنيا ۾ امن قائم رکڻ لاءِ هڪ عالمي اداري جي ضرورت 14هين صديءَ کان ئي محسوس ڪئي پئي وئي. اُن سلسلي ۾ 1665ع ۾ هيگو گروٽيش پنهنجي مشهور ڪتاب 'جنگ ۽ امن جو قانون' لکي. اُن کانپوءِ 1693ع ۾ وليم پين يورپ جي هڪ گڏيل پارليامينٽ جو تصور پيش ڪيو. فلسفي ڪانٽ دنيا ۾ مستقل امن قائم ڪرڻ لاءِ ڪجهه تجويزون ڏنيون. جڏهن ته روسو يورپ جي وفاق جو هڪ نمونو پيش ڪيو. اهڙيءَ طرح دنيا ۾ امن قائم ڪرڻ جون اِهي ڪوششون اڳتي وڌنديون رهيون. 1899ع ۽ 1907ع ۾ هيگ ڪانفرنسون ٿيون. پوءِ ليگ آف نيشنز قائم ٿي پر جڏهن اِهو ادارو دنيا ۾ جنگون روڪڻ ۾ ڪامياب نه ٿي سگهيو، تڏهن آخرڪار هڪ نئين عالمي اداري، يعني گڏيل قومن جو بنياد رکيو ويو. اڄ ٽرمپ گڏيل قومن جي اجلاس ۾ ويهي ايران کي ختم ڪرڻ ۽ ان کي تباهيءَ ڏانهن ڌڪڻ جون ڌمڪيون ڏئي رهيو آهي جيڪي نسل ڪشي جي زمري ۾ اچن ٿيون. ان کان اڳ به ٽرمپ گڏيل قومن کي 'کوکلن لفظن سان ڀريل ادارو' قرار ڏئي چڪو آهي اُن ۾ ڪو شڪ ناهي ته گڏيل قومن جو ادارو ڪيترن ئي موقعن تي پنهنجو اثرائتو ڪردار ادا ڪرڻ ۾ ناڪام يا مفلوج نظر آيو آهي پر ساڳئي وقت هن اداري انساني حقن جو چارٽر به منظور ڪيو جنهن جي بنياد تي انساني حقن جي ڪائونسل قائم ٿي. اِها ڪائونسل هر سال جنيوا ۾ اجلاس دوران مختلف ملڪن ۾ ٿيندڙ انساني حقن جي ڀڃڪڙين بابت رپورٽون پيش ڪري ٿي.

اُن سان گڏ گڏيل قومن جا ڪيترائي اهلڪار ڏکڻ سوڊان ۾ خيمن اندر راتيون گذارين ٿا. ڪانگو ۾ گڏيل قومن جا اهلڪار پنهنجي جان خطري ۾ وجهي ايبولا جي وبا خلاف مسلسل ڪم ڪندا رهيا آهن. جڏهن ته يمن ۾ به هٿياربند ماڻهن جي سامهون بيهي ڪم ڪرڻ جي همت ڪن ٿا. يونيسيف ويڪسين ۽ دستن جي بهتر علاج ذريعي اڍائي ڪروڙ ماڻهن جون جانيون بچايون آهن ۽ اهو ڪم اڄ به جاري آهي. گذريل سال امدادي ڪم دوران گڏيل قومن جا 136 ملازم پنهنجيون جانيون وڃائي ويٺا. غزه ۾ به گڏيل قومن جا اهلڪار مسلسل ماڻهن تائين امداد پهچائي رهيا آهن. ان جي ابتڙ صدر ٽرمپ اسرائيل کي 2 هزار پائونڊ وزني بم فراهم ڪيا آهن. اُهي رهائشي علائقن کي تباهه ڪرڻ لاءِ استعمال ٿي رهيا آهن. ان باوجود گڏيل قومن جا اهلڪار اڄ به غزه ۾ امن قائم ڪرڻ ۽ اسرائيلي چوڪين تان امداد اندر پهچائڻ لاءِ ڪوششون ڪري رهيا آهن. ٻئي طرف، آمريڪي امدادي اداري يو ايس ايڊ جي امداد گهٽجڻ سبب، هڪ اندازي مطابق 7 لک 50 هزار ماڻهو پنهنجون جانيون وڃائي چڪا آهن. جيڪڏهن اڄ يونيسيف، ورلڊ فوڊ پروگرام، گڏيل قومن جو پناهگيرن وارو ادارو ۽ گڏيل قومن جو انساني امداد بابت رابطا آفيس (UNOCHA) موجود نه هجن ها، ته هر سال وڌيڪ لکين ماڻهو مري رهيا هجن ها. ياد رکڻ گهرجي ته ٻي عالمي جنگ کانپوءِ گڏيل قومن جي قيام ۾ آمريڪا اهم مدد ڪئي هئي. ان اداري جي قيام سان دنيا ۾ امن، سهڪار ۽ گڏيل تعاون کي هٿي ملي. پر اڄ گڏيل قومن بابت آمريڪا جو رويو مايوس ڪندڙ بڻجي ويو آهي. تاريخ ٻڌائي ٿي ته 1945ع ۾ گڏيل قومن جي قيام کان ٿوري ئي عرصي کانپوءِ، آمريڪا ۽ يورپي ملڪن گڏجي 1947ع ۾ GATT جي معاهدي ذريعي عالمي واپار کي ضابطي ۾ آڻڻ شروع ڪيو. پر ان معاهدي ۾ ٽئين دنيا جي ملڪن سان واپار يا انهن جي صنعتي ترقي بابت خاص ڌيان نه ڏنو ويو. ان دوران دنيا جا آهي ملڪ، جن جي آزاديءَ وارين تحريڪن کي سوويت يونين جي مدد حاصل هئي، گڏيل قومن جا ميمبر بڻجڻ شروع ٿيا. اهڙيءَ طرح 1960ع تائين گڏيل قومن جي ميمبر ملڪن جو انگ 60 مان وڌي 99 ٿي ويو. اُن سبب آمريڪا لاءِ گڏيل قومن جي ادارن تي اڳ وانگر پنهنجو اثر برقرار رکڻ ڏکيو ٿي ويو. اُن کانپوءِ گڏيل قومن جي نگراني هيٺ عالمي واپار، بنيادي شين جي واپار ۽ اتر ۽ ڏکڻ جي ملڪن وچ ۾ نئون معاشي لاڳاپن جو مطالبو زور وٺڻ لڳو. سوويت يونين جي مدد سان گڏيل قومن جي ڇانوَ هيٺ UNCTAD ۽ UNIDO جهڙا ادارا قائم ٿيا. انهن ادارن ذريعي ٽين دنيا جي ملڪن ۾ تحقيق، تربيت ۽ نئين ٽيڪنالاجي منتقل ڪرڻ جهڙا ڪم ڪيا ويا، جن سان GSP جهڙين واپاري سهولتن جي راهه هموار ٿي. ٽين دنيا جي غريب ملڪن کي قرضن ۾ رليف ڏيڻ لاءِ پيرس ڪلب قائم ڪيو ويو. 1991ع تائين ٽين دنيا جي 50 غريب ملڪن کي 6.5 ارب ڊالرن جي قرضن ۾ رليف ڏنو ويو. پر سوويت يونين جي خاتمي کانپوءِ ترقي يافته ملڪن گڏيل قومن جي نگراني هيٺ ڪم ڪندڙ انهن ادارن کي ختم يا ڪمزور ڪري ڇڏيو. جيڪي ٽين دنيا جي ملڪن لاءِ پاليسيون ٺاهڻ ۾ ڪردار ادا ڪري رهيا هئا ۽ اِهو سلسلو اڄ تائين جاري آهي. دنيا جا ڪيترائي مبصر ايندڙ وقت ۾ گڏيل قومن جي اداري جي وڌيڪ ڪمزوريءَ جو خدشو ظاهر ڪري رهيا آهن، ڇاڪاڻ ته هن سال گڏيل قومن لاءِ نئون سيڪريٽري جنرل چونڊبو آهي. جنهن لاءِ هڪ اهڙي اڳواڻ جي ضرورت آهي، جيڪو بهادر، باشعور ۽ اهليت وارو هجي ۽ هن عالمي اداري کي استعمال ڪندي دنيا ۾ جنگين ۽ انساني بحرانن کي منهن ڏئي سگهي. پر ٽرمپ شايد اهڙي اميدوار تي راضي نه ٿيندو ۽ ڪنهن گهٽ مشهور شخص تي اتفاق ڪري سگهي ٿو. خدشو آهي ته اهڙي صورتحال ۾ گڏيل قومن جو ادارو وڌيڪ ڪمزور ٿيندو. ايبولا جهڙيون وبائون وڌي سگهن ٿيون، جنگين جو خطرو وڌي سگهي ٿو ۽ دنيا جي 8 ارب ماڻهن لاءِ صورتحال وڌيڪ خراب ٿي سگهي ٿي. اڄ دنيا ۾ تيل جون قيمتون تيزيءَ سان وڌي رهيون آهن. ايران خلاف ٽرمپ جي جنگ جو اثر يمن ۽ ڳاڙهي سمنڊ تائين به پهچي چڪو آهي. ان کان علاوه منشيات، وبائون، مصنوعي ذهانت، ڪمپيوٽر هيڪنگ، دهشتگردي، انساني اسمگلنگ، موسمياتي تبديلي ۽ غزه جي جنگ جون تباهيون اهڙا مسئلا آهن، جن کي منهن ڏيڻ لاءِ دنيا جي ملڪن وچ ۾ گڏيل سهڪار جي ضرورت آهي. انهن عالمي مسئلن کي حل ڪرڻ لاءِ گڏيل قومن کان وڌيڪ مناسب عالمي فورم موجود ناهي. پر ٽرمپ انتظاميا ۽ ان جا ساٿي ملڪ گڏيل قومن کي مسلسل ڪمزور ڪري رهيا آهن، جنهن سبب هي ادارو تقريباً غير اثرائتو بڻجي ويو آهي. انهيءَ لاءِ ٽين دنيا جي ملڪن کي گهرجي ته اُهي متحد ٿين ۽ چين ۽ روس جي مدد سان گڏيل قومن جي حيثيت ۽ اهميت کي ٻيهر بحال ڪرائڻ لاءِ ڪردار ادا ڪن، جيئن آمريڪا جي عالمي بالادستي واري پاليسين جو مقابلو ڪري سگهجي.

عبرت پوسٽ (اداري جو خط جي متن سان متفق هجڻ ضروري ناهي)

اسان جي سنڌ ۾ هن وقت ٻن قسمن جا ڌاڙيل ۽ ڦورو پيدا ٿي ويا آهن. هڪڙا اهي جيڪي ڏوهن کان پوءِ هٿيار هڻن ۾ ڪٽي جهنگن ۾ رهن ٿا، جيڪي راتيون توڙي ڏينهن پنهنجي پيٽ گذر لاءِ روڊ رستا بلاڪ ڪري ماڻهن کي ڦرين ۽ لُٽين ٿا. ان کان علاوه ٻئي قسم جا ڌاڙيل پڻ آهن جيڪي سرڪاري آفيسن ۾ ويٺل آهن. جيڪي علم ۽ قلم جي هٿيار سان سنڌ جي مسڪين ۽ اٻوجهه ماڻهن کي ڦُري رهيا. هو پنهنجي انهيءَ ڪرت کي پيشو بڻائي ويٺل آهن جنهن کي جهنگ جي ڌاڙيلن جيان مسڪينن مٿان ڪوبه قياس ۽ ڦهل ئي ناهي سموري قصي جو مطلب اهو ٿو نڪري ته موجوده حڪومت، مسڪين ماڻهن مٿان ٻن قسمن جا ڌاڙيل مسلط ڪري ڇڏيا آهن. هڪڙا پنهنجي پيٽ لاءِ پتوڙين پيا ۽ ٻيا سرڪاري جي ٿلي تي پنهنجو پيٽ پرڻ لاءِ مال ميڙڻ ۾ مصروف آهن سڄي سنڌ ۾ ڪنهن به شهر ڏانهن ٿوري نظر ڦيرائجي ته ڪيترن ئي علائقن مان ايندڙ خبرون ڪيترائي سوال سامهون آڻين ٿيون ڇا سنڌ جي عام ماڻهوءَ لاءِ امن تحفظ ۽ عزت سان جيئڻ به هاڻي هڪ خواب بڻجي ويو آهي؟ خاص ڪري ڪچي وارن علائقن ۾ ڌاڙيلن، اغواڪارن ۽ هٿياربند گروهن جو مسئلو سالن کان موجود آهي.

حڪومت طرفان آپريشن، گرفتاريون، پوليس مقابلا ۽ هٿيار قبضا ڪرائڻ جون دعوائون ٿينديون رهيون آهن ٻئي طرف واڳ ڏٿين موجب ڪچي ۾ آپريشن تيز ڪيو ويو آهي ۽ سوين ٽارگيٽڊ سرچ آپريشن ڪيا ويا آهن حڪومت جو اهو به چوڻ آهي ته وڏي انگ ۾ ڏوهارين کي گرفتار ڪيو ويو ۽ هٿيار هٿ ڪيا ويا پر سوال اهو آهي ته جيڪڏهن ايترين ڪارروايون ٿي رهيون آهن ته پوءِ عام ماڻهوءَ جو خوف ڇو نٿو ختم ٿئي؟ جمهوريت جو مطلب صرف ووٽ وٺڻ نه پر عوام کي پنهنجي جان، مال، عزت ۽ خاندان جو تحفظ ڏيڻ آهي جيڪڏهن ڪو مسافر روڊ تي نڪرندي ڊڄي، ڪو هاري پنهنجي زمين ڏانهن ويندي خوف محسوس ڪري، ڪو خاندان پنهنجي پيارن جي اغوا جي صورت ۾ راتيون جاڳي ٿو ته پوءِ امن مان بابت سوال ٿيڻ اٽل آهن حڪومت پاڻ به تسليم ڪري ٿي ته ڪچي وارن علائقن جي مسئلي جو حل رڳو پوليس آپريشن تائين محدود ناهي حڪومت ڪچي جي علائقن لاءِ روڊن، اسڪولن، اسپتالن، صحت ۽ روزگار جي سهولتن سان گڏ ڌاڙيلن جي هٿيار ڦٽا ڪرڻ ۽ بحاليءَ جي پاليسي پڻ لاڳو ڪئي هئي.

پوليس آپريشنز سان گڏ اسڪول اسپتال روڊ، عدالت، روزگار ۽ مضبوط انتظامي نظام به لازمي آهن پر ان جو مطلب اهو به ناهي ته ڏوهارين لاءِ ڪو جواز پيدا ڪيو وڃي اغوا، ڦرون لُٽمار، قتل ۽ هٿياربند ڌارڻ ڪنهن به وقت ڪنهن کي اغوا يا گم ڪرڻ هرگز صحيح عمل ناهي غريب عوام کي يرغمال بڻائيندڙ ماڻهو قانون جي نظر ۾ ڏوهاري آهن ۽ انهن خلاف قانون موجب ڪارروائي ٿيڻ گهرجي جيڪڏهن حڪومت چوي ٿي ته امن امان بهتر ٿي رهيو آهي ته پوءِ ان جا انگ اکر عوام اڳيان رکيا وڃن. مثال طور جولاءِ 2026ع ۾ سنڌ حڪومت طرفان ٻڌايو ويو هو ته ڦُرن ۽ ڌاڙن جي واقعن ۾ 18.9 سيڪڙو گهٽتائي آئي آهي ۽ مجموعي اسٽريٽ ڪرائم ۾ 11.77 سيڪڙو گهٽتائي رڪارڊ ٿي آهي (محمد اسماعيل لانگاهه)

شڪارپور: ماضيءَ جي پيرس جا هاٽوڪا احوال

منظور ڪوسو

سنڌ جي اڪثر شهرن جي سونهن ۽ سوڀيا رڳو هڪ خواب بڻجي رهجي وئي آهي هاڻي انهن جي سنڌرتا جا قصا، ڪهاڻيون ۽ تصويرون فقط ڪتابن ۾ ئي ڏسي سگهجن ٿيون هن بربادي ۽ جو عمل ورهاڱي کانپوءِ شروع ٿيو. جيڪو اڄان تائين جاري آهي هاڻي هيريٽيج جا اسان فقط آثار ئي ڏسي سگهون ٿا. ماضيءَ جي خوبصورتي تي لکي سگهون ٿا، پڙهي سگهون ٿا. اسان جو والد صاحب نوڪريءَ سانگي ڳوٺ ڇڏي شڪارپور شهر لڏي آيو ها! اُها سونهن ۽ سگهڙ سان ڀريل شڪارپور، جنهن کي آغا سليم هنن لفظن سان پيتا ڏني آهي: 'شهرن جي شهزادي، رابيل جي هٻڪار جو شهر، تهذيب ۽ تمدن واپار، سياست، علم ۽ هنر، باغ، بنگلا، بوستان، محل ماڙيون، اسپتالون، اسڪول، ڪاليج، آشرم ۽ ڌرم شالائن جو شهر!'

شروعات ۾ اسان ڪاري نهائينءَ نلي پاڙي ۾ هڪ دوائن جي واپاري پوڙهي ديوان سيٺ هنس راج جي جاءِ ۾ مسواڙ تي رهياسين. ڊاڪو پلي سياهه ۽ وارو ماڻهو هو طرزِ تعمير جي لحاظ کان تمام خوبصورت به ماڙ گهر هو، هيٺ ٽي ڪمرا ۽ انهن ڪمرن مٿان گولائيءَ ۾ خوبصورت گئلري هنس سنڌين جا اُن حويليءَ ۾ چند گهر هئا، جنهن مان هڪ ته اسان ۽ ٻه ڪن شايد ديوان هئا، باقي گهر اردو ڳالهائيندڙ مهاجرن والاري ورتا. ڪاري نهائين محلو شڪارپور جي شاهوڪار Heritage Architecture جي حويلي سان خاص اهميت رکي ٿو. نهائين سنڌيءَ ۾ آوي يا ڀٺي کي چئبو آهي ٿي سگهي ٿو ته هتي ڪنهن دور ۾ آويون هجن هيءَ لفظ ڀٽائي صاحب به پنهنجي شاعري ۾ ڪتب آندو آهي 'نهائينءَ' کان نينهن سک منهنجا سپرين ۽ شيخ اياز پڻ چيو آهي:

جنهن مان رستو ٿي ويو، تنهنجي گهر تائين،
ڪاري نهائين، وسري وسري، ڪينڪيا

واقعي پراڻي وهيءَ جا هتي گذاريل سال اڄان تائين وساري ڪين سگهيا آهيون. حويلي جا هتي جڻڪ هڪ خواب نگر هو، صاف سٿرا خوبصورت گهر ۽ انهن جا ڪمان تي نهيل دروازا ۽ دراز دريون. اڄ اهڙي ڪاريگري سڄي شهر ۾ نظر نه ٿي اچي سانڍڻ جهڙيون شيون هيون. جيڪي برباد ٿي ويون. 1975ع واري دور ۾ به مون ڏٺو ته شڪارپور ۾ هندو ديوانن جا ڪافي عاليشان گهر بند هئا. جيڪي شايد هُو اُن آسري تي ڀاڙيوان کي پارت ڏئي پارت لڏي ويا هئا ته فسادن کانپوءِ پنهنجي ديس موٽي ايندا پر جيستائين مون کي ياد پوي ٿو ته وٺي کانپوءِ اسان ڪنهن کي موٽندي نه ڏٺوسين هٿين خالي ويا ۽ اڄ پارت جي معيشت ۾ هنن جو اهم ڪردار آهي راجستان، مهاراشٽر، گجرات، مڌيه پرديش ۽ ممبئي ۾ هنن تجارتي ادارا قائم ڪري لکين ماڻهن کي روزگار مهيا ڪيو آهي ۽ ان کان علاوه دنيا جي ٻين به ڪيترن ئي ملڪن ۾ هنن جا وڏا وڏا ڪاروبار آهن. حقيقت ۾ اهي ئي سنڌ جا حقيقي سرمائيدار هئا، جيڪي سنڌ ڇڏي ويا. اسان جا وڏڙا اهڙا سياڻپ، امانتدار ۽ ايماندار جو هندوئن جي ڇڏيل گهرن ۽ حويلين کي هٿ به نه لاتائون. تان جو اُهي خوبصورت عمارتون پناهگيرن جي قبضي ۾ اچي ويون. پوءِ آهستي آهستي اُهي شاندار عمارتون جيڪي هندن جي ذوق رت ۽ پگهر جو اعليٰ مثال هيون. ڊهڻ شروع ٿيون. نه فقط رهائشي عمارتون پر انهن ۾ مندر ۽ مڙهيون به شامل هيون ساڳ جا شهتير، بلند دروازا جن ۾ ڪندا ڪڙا ۽ هٿيا به پتل جا لڳل هوندا هئا، خوبصورت دريون ۽ ڪٽهڙا ڪراچيءَ جي ڪباڙ مارڪيٽن ۾ وڪرو ٿيڻ لڳا پر مون اهو به ڏٺو ته ڪراچيءَ جا واپاري هتي اچي عمارتن جو معائنو ڪري ڪاٺ جي قيمت طئي ڪندا هئا ۽ پوءِ شهر جي خوبصورتي مٽيءَ جي ڍيرن ۾ تبديل ٿيندي وئي هاڻي فيض علي شاهه گهٽيءَ ڏانهن جتي نور محمد شاهه جو مقبرو آهي. اُتي به وڏو مٽيءَ جو ڍڳ هو، ڪنهن وقت ۾ اُتي گهر هئا، جن سان پوءِ اُها حالت ٿي جنهن جو مون مٿي ذڪر ڪيو جنهن حويليءَ ۾ اسان شروعات ۾ رهياسين اُتي نهايت خوبصورت گهر هئا جيڪي سڀ ڪاٺ جي واپارين جي نذر ٿي ويا. اهڙي ريت شاندار شهر اجڙي ويو سنڌيءَ ۾ چوڻي آهي ته 'ڏٺ ته ڏٺي ته نه وڪڻ ڪٽي' ڏٺ جو ڏٺي نه رهيو ۽ ڏٺ وڪرو ٿيندو رهيو هن وقت به 1203 عمارتون هيريٽيج ۾ شامل آهن پر ثقافت کاتي کان سنڀالي نه ٿيون سنڀالجن خبر نه ٿي پئي فنڊس الاٽي ڪيڏانهن پيا وڃن؟ بجاج ٽاور/گهنٽا گهر (1935ع) کان چند قدمن جي فاصلي تي نيوايرا هاءِ اسڪول هاٽوڪو قاضي حبيب الله هائر سيڪنڊري اسڪول (1932ع) ڏانهن ويندڙ روڊ تي شاندار عمارت پڌيا آشرم واقع آهي، هيءَ 14 ڪمرن واري شاندار به ماڙ عمارت چاهڙيا خاندان 1936ع ۾ جوڙائي هئي هن تاريخي عمارت سان به تاريخي جٺ ڪئي وئي در، دريون، لوهه ۽ ڪاٺ وڪندي سِرن تائين چوريون ٿيڻ لڳيون، سول سوسائٽي جي احتجاجن ۽ اختيارين سان لک پڙهه کانپوءِ هن عمارت جي بحالي جو ڪم شروع ٿيو ۽ تازو ڏنم ته ثقافت کاتي طرفان بينر لڳل آهي ته عمارت جو ڪم بند ڪيو ويو آهي جوڏاري خوبصورت باغن جي گهيري ۾ ورتل شڪارپور جي سونهن سوڀيا کي تباهه ڪرڻ ۾ وس ويندي ڪنهن به ڪين گهٽايو هيريٽيج ته پنهنجي جاءِ تي هاڻي انسانيت به تباهه پئي ٿئي منشيات، وياج خوري ۽ هر قسم جي بدامني شهرين جو جيئڻ جنجال ڪري ڇڏيو آهي. ڪو وقت هو رات جو گهرن ۽ حويلين جا در کليل هوندا هئا ته ڪنهن نقصان جو ڪو خوف نه ٿيندو هو. هر طرف امن ۽ ڀائيچاري جي فضا هئي ۽ اڄ ماڻهو بند گهرن ۾ به محفوظ ڪونه آهن سياسي چپقلش محدود سياسي سوچ ذاتين برادرين جو مضبوط ٿيندڙ تصور، قومي سوچ ۽ ايڪي پڏيءَ جو نه هئڻ انهن ڳالهين نه فقط سامي ۽ شيخ اياز جي شهر شڪارپور کي وڏو نقصان ڏنو آهي پر اِها سوچ سڄي سنڌ کي نقصان پئي رسائي.

لطيفي لات —— **شاهه عبداللطيف ڀٽائي**

جي اَٿيئي سَڌَ سُرڳَ جي، ته وَڃُ ڪلالن ڪاڻي؛
لاهي رک، لَطِيفُ چئي، مٽُو وَٽِ ماٽي؛
تڪ ڏيئي پِڪَ پِئُ تون، منجهان گهوٽ! گهاٽي؛
جو وَرَتَهِ وِهاٽي، سو سِرِ وَٽَ سَرو سهانگو.
(سُر ڪلياڻ)

معيشت ڪيئن سنڀالجي؟

لقمان اسد

دنيا جي تاريخ ۾ قومن جي ترقيءَ جو راز صرف قدرتي وسيلن ۾ لڪل ناهي جاپان وٽ تيل نه هو سنگاپور وٽ وسيع زمين نه هئي جڏهن ته ڏکڻ ڪوريا وٽ نه معدني دولت جي گهڻائي هئي ۽ نه ئي وسيع زرعي زمين انهن ملڪن علم، نظم، محنت، واپار، نئين فني ڄاڻ ۽ ڊگهي مدي واري معاشي پاليسيءَ کي پنهنجو رستو بڻايو ۽ ڪجهه ڏهاڪن اندر دنيا جي اهم معاشي مرڪزن ۾ شمار ٿيڻ لڳا. چين جڏهن ڪروڙين ماڻهن کي غربت مان ڪڍيو ته ان جي پويان ڊگهي مدي واري رٿابندي، صنعتي پيداوار، واپار ۽ بنيادي سهولتن ۾ لڳاتار سيڙپڪاري موجود هئي سوال اهو آهي ته پاڪستان پنهنجي صلاحيت موجب اڳتي ڇو نه وڌي سگهيو ۽ هاڻي اهو ڪهڙو رستو اختيار ڪري، جنهن سان ملڪ جي معيشت پنهنجي پيرن تي بيهي سگهي؟ پاڪستان جو سڀ کان وڏو مسئلو وسيلن جي کوٽ نه پر انهن وسيلن جي مناسب استعمال ۾ ڪمزوري آهي اسان وٽ زرخيز زمين، دريائن جو نظام، معدني ذخيرا، ساموڊي ڪنارو، نوجوان آبادي، صنعت، زراعت ۽ وڏي اندروني منڊي موجود آهي باوجود ان جي اسان جي معيشت بار بار ٻاهرين قرضن، امداد ۽ مالي بحرانن جي چڪر ۾ ڦاسندي رهي ٿي ان جو بنيادي سبب اهو آهي ته اسان پيداوار کان وڌيڪ خرچ ۽ واپرائڻ کي اهميت ڏني ٻاهرين شين جي خريداريءَ کي وڌڻ ڏنو ۽ ڊگهي مدي واري معاشي رٿابنديءَ بدران تڪڙي ضرورتن کي ترجيح ڏني دنيا جي ڪامياب معيشتن هڪ بنيادي اصول سمجهيو ته قوم جي حقيقي دولت اها هوندي آهي جيڪا اها پاڻ پيدا ڪري ٿي پاڪستان کي به اهو ئي اصول اختيار ڪرڻو پوندو اسان آخر ڪيستائين اهڙي معيشت هلائيندا رهنداسين، جنهن ۾ ٻاهرين شين جي گهرج وڌندي رهي پرڏيهي ناڻي جي ضرورت وڌندي رهي ۽ پوءِ پرڏيهي ناڻي جي کوٽ پوري ڪرڻ لاءِ قرض وٺڻو پوي؟ معاشي طور تي پاڻيرو ٿيڻ جي شروعات ان وقت ٿيندي، جڏهن پاڪستان پنهنجي پيداوار وڌائيندو ۽ دنيا کي وڌ کان وڌ شيون ۽ خدمتون وڪڻندو ان سلسلي ۾ ٻاهرين واپار کي قومي ترجيح بڻائڻو پوندو اسان جي ڪپڙي جي صنعت اهم آهي پر پاڪستان کي رڳو ڪجهه روايتي شين تائين محدود نه رهڻ گهرجي ۽ فني خدمتن، ڪمپيوٽر پروگرامن، انجنيئرنگ، دوائن، رانديڪن جي سامان، جراحي اوزارن، معدنيات، حلال خوراڪ، گوشت، ميون، ڀاڄين ۽ وڌيڪ قدر واري زرعي شين ۾ وسيع موقعا موجود آهن اسان کي ڪچو مال وڪڻڻ بدران تيار شيون وڪڻڻيون پونديون دنيا ۾ اهو ملڪ وڌيڪ ڪمائي ٿو جيڪو پنهنجي محنت ۽ ڪچي مال کي وڌيڪ قدر وارين تيار شين ۾ تبديل ڪري ٿو هتي اسان جي هڪ وڏي ڪمزوري سامهون اچي ٿي پاڪستان ۾ صنعتڪار کي توانائي مهانگي ملي ٿي ڪاروباري قانون پيچيدا آهن ٽيڪس جو نظام غير يقيني آهي ۽ پاليسين جو تسلسل به هميشه برقرار نٿو رهي نتيجي ۾ پيداوار جي لاڳت وڌي وڃي ٿي ۽ اسان جون شيون عالمي منڊيءَ ۾ مقابلي جي قابل نٿيون رهن جيڪڏهن حڪومت واقعي ٻاهرين واپار وڌائڻ چاهي ٿي ته صنعت کي رڳو اعلان بدران سستي ۽ پروسي جوڳي توانائي، آسان ٽيڪس نظام، اجازتن جي تيز رفتار فراهمي، بهتر بنيادي سهولتون ۽ ڊگهي مدي واري پاليسي ڏيڻي پوندي. توانائيءَ جو مسئلو اسان جي معيشت جي بنياد سان ڳنڍيل آهي بجلي مهانگي هوندي ته صنعت مهانگي پيداوار ڪندي، صنعت جي پيداوار مهانگي ٿيندي ته ٻاهرين واپار متاثر ٿيندو ٻاهرين واپار گهٽ ٿيندو ته ملڪ ۾ پرڏيهي ناڻو اچڻ گهٽ ٿيندو ۽ پوءِ ريٽي تي دٻاءُ وڌندو تنهن ڪري بجليءَ جا اگهه وڌائي هر پيري گردشي قرضن جو بار عوام تي منتقل ڪرڻ مستقل حل ناهي بجليءَ جي چوري، وچ دوران نقصان، نقص انتظام، غير اثرائتي بجلي ورهائيندڙ ڪمپنيون ۽ توانائيءَ جي شعبي جي مالي مسئلن کي بنيادي سطح تي حل ڪرڻو پوندو پاڪستان کي پنهنجي مقامي توانائيءَ جي وسيلن، سج جي توانائي، پاڻيءَ مان بجلي ۽ ٻين قابل عمل ذريعن مان سستي توانائي پيدا ڪرڻ لاءِ حڪمت عملي اختيار ڪرڻي پوندي.

زراعت اسان جي معيشت جو ٻيو وڏو امڪان آهي افسوس جو اسان اڃا تائين وڏي حد تائين روايتي طريقي سان پوک تي ڀاڙيون ٿا دنيا ۾ جديد زراعت پاڻي بچائڻ، بهتر ٻج، زرعي تحقيق، مشيني پوک، موسم جي ڄاڻ، برقي واپار ۽ خوراڪ جي تياريءَ ذريعي وڌيڪ پيداوار حاصل ڪري رهي آهي پاڪستان کي به هاريءَ کي رڳو فصل پوکڻ تائين محدود رکڻ بدران کيس پيداوار کان وٺي وڪري تائين سموري عمل جو حصو بڻائڻو پوندو جيڪڏهن اسان جا انب، ڪينو، کجور، ڀاڄيون، گوشت ۽ ٻيون زرعي شيون عالمي معيار موجب تيار، محفوظ ۽ ٻاهرين ملڪن ڏانهن موڪليون وڃن ته زرعي شعبو ملڪي معيشت ۾ تمام وڏو ڪردار ادا ڪري سگهي ٿو زراعت سان پاڻيءَ جو مسئلو به ڳنڍيل آهي جيڪڏهن پاڻيءَ جو ضايع ٿيڻ اهڙيءَ ريت جاري رهيو ته ايندڙ سالن ۾ زراعت وڌيڪ دٻاءُ جو شڪار ٿيندي جديد آبپاشي، پاڻي ذخيرو ڪرڻ جي صلاحيت، برساتي علائقن لاءِ مناسب رٿابندي ۽ فصلن جي چونڊ ۾ سائنسي اصولن کي اختيار ڪرڻو پوندو دنيا جي معيشت هن وقت علم، فني ذهانت، مشيني نظام، ڪمپيوٽر پروگرامن، برقي واپار ۽ جديد انجنيئرنگ ڏانهن وڃي رهي آهي جيڪڏهن اسان جا نوجوان انهن شعبن ۾ تربيت حاصل ڪن ته پاڪستان نه رڳو پنهنجي بيروزگاري گهٽائي سگهي ٿو پر دنيا جي مختلف ملڪن مان پرڏيهي ناڻو پڻ ڪمائي سگهي ٿو ڪمپيوٽر سان لاڳاپيل خدمتن ۽ گهرويٺي ڪم ڪرڻ جي شعبي اسان لاءِ اهو موقعو اڳ ئي پيدا ڪري ڇڏيو آهي ضرورت رڳو ان کي وڏي پيماني تي منظم ڪرڻ جي آهي هتي تعليم جو معيار فيصلائتو ڪردار ادا ڪري ٿو اسان کي اهڙي تعليم جي ضرورت آهي جيڪا رڳو نوڪري ڳوليندڙ ماڻهو پيدا نه ڪري پر ماهر، تحقيق ڪندڙ صنعتڪار ۽ نوان خيال پيدا ڪندڙ نوجوان تيار ڪري بهرحال ڪمزور معيشت اسان لاءِ هڪ اهڙو وڏو مسئلو آهي جنهن مان نڪرڻ لاءِ هر حال ۾ لڳاتار محنت ۽ ڊگهي مدي واري رٿابندي ڪرڻ ضروري آهي پاڪستان کي جيڪڏهن پنهنجي معيشت کي مضبوط ۽ پنهنجي پيرن تي بيهارڻو آهي ته وسيلن جو بهتر استعمال، پيداوار ۾ واڌ، ٻاهرين واپار کي هٿي، زراعت جي جديد بڻائڻ، صنعت لاءِ سازگار ماحول ۽ نوجوانن کي جديد مهارتن سان ليس ڪرڻ تي مسلسل ڌيان ڏيڻو پوندو معاشي استحڪام ڪنهن هڪ ڏينهن يا هڪ فيصلي سان حاصل نٿو ٿي سگهي پر ان لاءِ مستقل مزاجي، صحيح پاليسين ۽ ڊگهي مدي واري رٿابنديءَ جي ضرورت آهي

اڄوڪو ڏينهن ..... 04 آڪٽوبر

مخدوم محمد زمان طالب المولىٰ

اڄ سروري جماعت جي روحاني پيشوا نامور شاعر، اديب ۽ سياستدان مخدوم محمد زمان طالب المولىٰ جي ولادت جو ڏينهن آهي مخدوم صاحب جي ولادت باسعادت 4 آڪٽوبر 1919ع تي هالا نوان ۾ ٿي ڪجهه ڪتابن ۾ سندن جنم جي تاريخ 16 سيپٽمبر 1919ع لکيل آهي حيرت جهڙي ڳالهه آهي ته سنڌي ادبي بورڊ پاران ڇپيل پروفيسر محبوب علي چنا جي ڪتاب "مخدوم محمد زمان طالب المولىٰ" (ڇاپو 1999ع) ۾ ساڳئي ئي صفحي تي هڪ هنڌ مخدوم صاحب جي جنم جي تاريخ 16 سيپٽمبر ته ٻئي هنڌ 4 آڪٽوبر لکيل آهي مهراڻ رسالي جي شاعر نمبر ۾ مخدوم صاحب جي ولادت جي تاريخ 6 آڪٽوبر ڄاڻائي وئي آهي ان وقت جي دستور مطابق پاڪ قرآن شريف، سنڌي ۽ فارسيءَ جي تعليم مختلف علمن ۽ استادن وٽ حاصل ڪيائون پنهنجي والد مخدوم غلام محمد ۽ چاچي مخدوم غلام حيدر جي وفات کان پوءِ سروري جماعت جا سجاده نشين ٿيا. پاڻ 1940ع واري ڏهاڪي ۾ سياست ۾ پير پاڳارن 1940ع واري ڏهاڪي کان 1960ع تائين چار ڀيرا ميونسپل ڪاميٽيءَ جا چيئرمين ۽ 1960ع ۾ بلديه هالا جا پهريان چيئرمين منتخب ٿيا. قومي سياست جي شروعات 1953ع ۾ ڪيائون ۽ ان ئي سال سنڌ اسيمبليءَ جا ميمبر چونڊيا ويو 1962ع ۽ 1965ع ۾ قومي اسيمبليءَ جا ميمبر چونڊيا ويو 1967ع ۾ جڏهن ذوالفقار علي ڀٽي "پاڪستان پيپلز پارٽي" (PPP) جو بنياد رکيو ته مخدوم صاحب جو بنگلو پيپلز پارٽيءَ جو اولين مرڪز بڻجي ويو پاڻ سڄي عمر پاڪستان پيپلز پارٽيءَ جو سينئر وائيس چيئرمين رهيو ون يونٽ ٽوڙڻ ۽ 1983ع واري ايم آر ڊي تحريڪ ۾ سندن اهم ڪردار رهيو مخدوم صاحب پنهنجي دور جو هڪ وڏو شاعر ۽ اديب هو موسيقيءَ ۽ راڳ جي به ڪين سٺي ڄاڻ حاصل هئي شاعريءَ ۾ شروع ۾ بيوس پوءِ فراقي ۽ زمان شاهه ۽ 1949ع کان طالب المولىٰ تخلص استعمال ڪيائون پاڻ ڪيترين ئي ادبي تنظيمن جو بنياد رکيائون، جن ۾ انجمن علم و ادب، جميعت الشعراءِ ۽ بزم طالب المولىٰ شامل آهن سندس ڪافيون ۽ ڪلام اڄ به سموري سنڌ ۾ مشهور آهن رونا ليلى، حسين بخش خادم، مصري فقير ۽ ٻين ڪيترن ئي راڳين کي مخدوم صاحب جون ڪافيون ۽ ڪلام ڳائڻ سبب شهرت ملي مخدوم صاحب 25 کان وڌيڪ ڪتاب تصنيف ڪيا. پاڻ 1955ع ۾ سنڌي ادبي بورڊ جا ميمبر نامزد ٿيا. ان بعد به ڀيرا انهيءَ بورڊ جي چيئرمين طور خدمتون سرانجام ڏنائون 1962ع کان 1972ع تائين سنڌي ادبي بورڊ جي آفيس حيدرآباد ۾ هئي انهيءَ عرصي دوران مخدوم صاحب پهرين پنهنجو گلشن ڪاٽي وارو ذاتي گهر "امين منزل" ۽ بعد ۾ سول لائنس وارو بنگلو بنا مسواڙ جي سنڌي ادبي بورڊ کي ڏنو سنڌ جو هيءُ عظيم انسان 11 جنوري 1993ع تي ابدي سفر تي روانو ٿي ويو.

جاويد اقبال جوڻيجو

مختيار انڙ

اڄ نامور سرڪاري عملدار ۽ حيدرآباد جيمخانه جي اڳوڻي صدر مرحوم جاويد اقبال جوڻيجي جي جنم جو ڏينهن آهي هو 4 آڪٽوبر 1950ع تي سنڌ جي مشهور شهر پڏ ايدن ۾ ڄائو ۽ اتي ئي ابتدائي تعليم حاصل ڪيائين هن ڪيترن ئي اهم سرڪاري عهدن تي رهي ذميداريون سنڀاليون جن ۾ حيدرآباد ڊولپمينٽ اٿارٽيءَ جو ڊائريڪٽر جنرل، اي ڊي او ريونيو اي ڊي او فنانس ۽ چيف آفيسر حيدرآباد جهڙا اهم عهدا شامل آهن هو پنهنجي سماجي خدمتن جي حوالي سان ڪافي مشهور هو خاص طور تي حيدرآباد جيمخانه جي بهتريءَ ۽ ڀلائيءَ ۾ سندس خاص هٿ رهيو

پاڻ 30 سالن کان وڌيڪ عرصي تائين حيدرآباد جيمخانه سان واڳيل رهيو ۽ مختلف وقتن تي انهيءَ جي صدر ۽ جنرل سيڪريٽريءَ طور خدمتون سرانجام ڏنائين هن 18 ڊسمبر 2018ع تي وفات ڪئي

1872ع ۾ حيدرآباد مان مئٽرڪ جو امتحان پاس ڪري وڌيڪ تعليم حاصل ڪرڻ لاءِ ايلفنسٽن ڪاليج بمبئيءَ ۾ داخلا ورتائين حيدرآباد واپس اچڻ کان پوءِ جوڊيشنل امتحان پاس ڪري مختيارڪار مقرر ٿيو ۽ سنڌ جي مختلف شهرن ۾ پنهنجا فرائض سرانجام ڏنائين اڳتي هلي ترقي ڪري ڊپٽي ڪليڪٽر مقرر ٿيو ۽ انهيءَ عهدي تي 1909ع تائين فائز رهيو مرزا صاحب، سنڌي، عربي، فارسي، ترڪي ۽ انگريزي ٻولين جو وڏو ڄاڻو هو. تمام اورچ ۽ محنتي ماڻهو هو هو هڪ گهڻ پاسائين شخصيت جو مالڪ هو ڪيس سنڌي نثر جو ابو چئجي ته ڪو وڌاءُ نه ٿيندو هو سنڌي ادب جي باني ڊراما نگارن، افسانا نگارن ۽ مضمون نگارن مان هڪ هو نثر سان گڏ شاعريءَ ۾ به پنهنجو مٽ پاڻ هو سندس لکيل ڪتابن جو تعداد 4 سئو 80 کان به وڌيڪ آهي مرزا صاحب جي علمي قابليت ۽ لاثاني ادبي خدمتن جي ڪري سرڪار کيس "قيصر هند"، "خانبهادر" ۽ "شمس العلماءِ" جي خطابن سان نوازيو ويو سنڌ جي هن عظيم انسان 3 جولاءِ 1929ع تي هن فاني دنيا مان ڪوچ ڪيو

غلام سرور "سرور"

هن مشهور شاعر جو جنم اڄوڪي ڏينهن تي 1883ع ۾ قمبر شهدادڪوٽ جي ڳوٺ گنجو ۾ ٿيو سندس والد جو نالو منشي رسول بخش راهي هو جيڪو قلات جي بروهي خاندان جو چشم ۽ چراغ هو غلام سرور ان وقت جي دستور مطابق فارسي سنڌي ۽ انگريزي ٻولين جي تعليم حاصل ڪئي هن 1919ع ڌاري شاعري ڪرڻ شروع ڪئي ۽ سندس شمار سنڌ جي بهترين غزل گو شاعرن ۾ ٿيندو هو سندس دوست کيس "غالب سنڌ" ڪوٺيندا هئا هن 2 فيبروري 1957ع ۾ هي جهان ڇڏيو

آرنلڊ البرٽ مستو

سکر بئراج سنڌ جي ڪنڊڪنڊ ۾ سنئونئيءَ جو پاڻي پهچائڻ جو هڪ اهم ذريعو آهي ۽ هن بئراج جي لاڳت انجنيئرنگ جي دنيا جو وڏو ڪارنامو آهي هيءَ بئراج ۽ انهيءَ مان نڪرندڙ واهن کي ارنلڊ البرٽ مستو (Arnold Albert Musto) ڊزائين ڪيو هو هيءُ انگريز انجنيئر 4 آڪٽوبر 1883ع تي لنڊن ۾ ڄائو هو هن کي 1918ع ڌاري سکر بئراج واري پراجيڪٽ ۾ ايگزيڪيوٽو انجنيئر ۽ 1923ع ۾ سپرنٽينڊنٽ انجنيئر مقرر ڪيو ويو سکر بئراج جا 66 دروازا ۽ انهيءَ بئراج مان نڪرندڙ واهه سندس ڏاهپ ۽ اعليٰ ٽيڪنيڪل صلاحيتن جو جيتو جاڳتو آهن سندس ڊزائين ڪيل سکر بئراج سنڌ جي زراعت ۾ هڪ وڏو انقلاب برپا ڪري ڇڏيو آهي جنهن جو لاڀ اسان اڃا تائين حاصل ڪري رهيا آهيون ياد رهي ته هن پراجيڪٽ جو چيف انجنيئر سر چارلس هيريسن هو ۽ هيءَ بئراج 1932ع ۾ جڙي راس ٿيو آرنلڊ البرٽ مستو 29 مئي 1977ع ۾ پنهنجي حياتيءَ جو سفر پورو ڪيو

مرزا قليچ بيگ

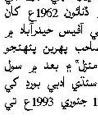

هن دنيا ۾ ڪي اهڙيون شخصيتون جنم وٺنديون آهن. جيڪي پنهنجي خداداد صلاحيتن، قابليت ۽ محنت سبب هميشه هميشه لاءِ پنهنجو نالو تاريخ جي صفحن تي محفوظ ڪري ڇڏينديون آهن ۽ ڪين موت ڪڏهن به ماري نه سگهندو آهي اهڙين ئي شخصيتن مان سنڌي ادب جو سرتاج مرزا قليچ بيگ به هڪ هو جنهن پنهنجي سموري جمار ٻوليءَ ۽ ادب جي خدمت ۾ گذاري ڇڏي. اڄ سندس جنم جو ڏينهن آهي هن عظيم انسان ۽ بزرگ اديب جو جنم 4 آڪٽوبر 1853ع تي ٽنڊي ٺوڙهي حيدرآباد ۾ ٿيو ڪجهه حوالن ۾ سندن پيدائش جي تاريخ 4 بجاءِ 7 آڪٽوبر لکيل آهي ابتدائي تعليم آخوند شفيع محمد جي مڪتب مان حاصل ڪيائين

حاجي الهجڙيو وفا گاڏهي ميمڻ

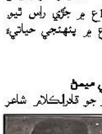

حاجي الهجڙيو پنهنجي دور جو قادرالڪلام شاعر ۽ پنهنجي علائقي جو سماجي اڳواڻ هو هن جو جنم 4 آڪٽوبر 1911ع تي هالا ۾ ٿيو سندس وڏا هالا ويجهو ڳوٺ گجڻ جا رهواسي هئا هن کي سنڌي ۽ فارسي ٻولين تي چڱو عبور حاصل هو ننڍي هوندي کان ئي شاعريءَ جو شوق هئس شاعريءَ ۾ سندس تخلص وفا هو پاڻ 1943ع کان هالا ميونسپلٽيءَ جو ميمبر رهيو 1944ع ۾ مسلم ليگ هالا جي جنرل سيڪريٽريءَ طور به ڪم ڪيائين هن 16 جنوري 1980ع تي وفات ڪئي

پهرئين وزيراعليٰ ۽ پاڪستان ٺهڻ بعد سنڌ جي پهرئين گورنر بڻجڻ جو اعزاز ماڻيو هن جو جنم 1878ع يا 1879ع ۾ شڪارپور ۾ ٿيو شروعاتي تعليم شڪارپور مان ۽ مئٽرڪ جو امتحان سنڌ مدرسي ڪراچيءَ مان پاس ڪيائين هن ڊي جي سنڌ ڪاليج مان بي اي جي سند حاصل ڪئي ۽ گورنمينٽ لا ڪاليج ممبئيءَ مان قانون جي سند حاصل ڪئي عملي زندگيءَ جي شروعات حيدرآباد ۾ وڪالت سان ڪيائين 1904ع ۾ حيدرآباد جي ميونسپل ڪميٽيءَ جو ميمبر چونڊيو ويو اڳتي هلي انهيءَ ميونسپلٽيءَ جو نائب صدر چونڊيو ويو 1928ع کان 1935ع تائين بمبئي ايگزيڪيوٽو ڪائونسل جي ميمبر طور ذميداريون سنڀاليائين سنڌ جي بمبئيءَ کان عليحدگيءَ کانپوءِ 28 اپريل 1937ع تي هن کي سنڌ جو پهريون وزيراعليٰ چونڊيو ويو پاڻ انهيءَ عهدي تي 23 مارچ 1938ع تائين فائز رهيو اڳتي هلي 14 آڪٽوبر 1942ع کان 14 آگسٽ 1947ع تائين ٻيهر وزيراعليٰ سنڌ طور ذميداريون سنڀاليائين پاڪستان ٺهڻ کان پوءِ 15 آگسٽ 1947ع کان وفات تائين سنڌ جي گورنر طور خدمتون سرانجام ڏنائين هن 4 آڪٽوبر 1948ع تي هن جهان مان موڪلايو

مسعود رانا

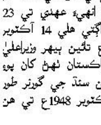

مسعود رانا پاڪستاني فلمن جو مشهور گلوڪار هو هو 6 آگسٽ 1941ع تي سنڌ جي شهر ميرپورخاص ۾ ڄائو ڪجهه حوالن ۾ هن جي جنم جي تاريخ 9 جون 1938ع پڻ لکي وئي آهي هن کي ننڍي هوندي کان ئي ڳائڻ جو تمام گهڻو شوق هو مشهور مزاحيه اداڪار ملڪ انوکو ۽ مشهور ڳائڻو غلام قادر لنجواڻي هن جا گهرا دوست هئا ۽ هيءُ ٽئي گڏجي ميرپورخاص ۽ ان جي آسپاس وارن علائقن ۾ منعقد ٿيندڙ ميلن ملاکڙن ۽ شادين مرادين ۾ ڳائيندا هئا 1955ع ۾ هن ريڊيو تي سنڌي ۽ اردو گانا ڳائڻ شروع ڪيا 1960ع ڌاري پاڪستاني فلمن جي مشهور اداڪار نديم ۽ گلوڪار اخلاق احمد سان مليو هن هڪ ميوزيڪل بينڊ ٺاهيو اڳتي هلي لاهور منتقل ٿي ويو جتي فلمن ۾ ڳائڻ شروع ڪيائين هن سڀ کان پهريائين انقلاب فلم لاءِ گانو رڪارڊ ڪرايو اها فلم 1962ع ۾ جاري ٿي هئي ان بعد هن اردو ۽ پنجابي فلمن لاءِ يادگار گانا ڳايا ڪيس پاڪستان جو محمد رفيع ڪوٺيو ويندو هو هن 4 آڪٽوبر 1995ع تي وفات ڪئي

اياز جاني

اڄ مشهور شاعر اياز جانيءَ جي جنم جو ڏينهن آهي هن پلوڙ شاعر 4 آڪٽوبر 1967ع تي لاڙڪاڻي ضلعي جي ڳوٺ خيرمحمد آريجا ۾ اکيون کوليون سندس اصل نالو اياز حسين ولد قربان علي ميمڻ هو هن مئٽرڪ ۽ انٽرجا امتحان ترتيبوار گورنمينٽ هاءِ اسڪول نئون ديرو ۽ ڊگري ڪاليج رتي ديري مان پاس ڪيا ايم اي جي سند شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور مان حاصل ڪيائين هن عملي زندگيءَ جي شروعات ٽيليفون آپريٽر طور ڪئي پر پوءِ تعليم کاتي ۾ سنڌيءَ جو ليڪچرار مقرر ٿيو هن لکڻ جي شروعات 1980ع ڌاري ڪئي هو سنڌي ادبي سنگت سان واڳيل رهيو هن شاعريءَ جي مختلف صنفن تي طبع آزمائي ڪئي پر غزل ۽ وائيءَ تي خاص ملڪو حاصل هئس سندس شاعريءَ جو مجموعو "پن ڇڻ جا پل پهر" ڇپجي چڪو آهي هو ماهوار "سارس"، "لهرون" ۽ "همرچو" جو ايڊيٽر پڻ رهيو هن 6 جون 2016ع تي وفات ڪئي اياز جاني يادگار ڪاميٽيءَ پاران سندس ياد ۾ "ڪرڙ ٿل جي موڪلائي" نالي ڪتاب ڇپرايو ويو آهي

غلام سرور جتوئي

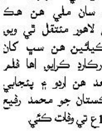

اڄ سنڌ جي مشهور ملهه پهلوان مرحوم غلام سرور جتوئي جي ورسيءَ جو ڏينهن آهي هو 1952ع ڌاري ڳوٺ فريد خان جتوئي تعلقي خانپور ضلعي شڪارپور ۾ ڄائو سندس والد جو نالو قلب علي خان جتوئي هو هن شڪارپور جي تعليمي ادارن مان علم جي اڃ اجهائي مئٽرڪ ۽ انٽرميڊيئيٽ جا امتحان پاس ڪيا ۽ ان بعد بي اي جي ڊگري حاصل ڪئي شڪارپور ڪاليج ۾ پڙهڻ دوران اسٽوڊنٽس يونين جو صدر پڻ رهيو هن ملهه وڙهڻ جو ڏانءُ پنهنجي والد کان سکيو ۽ 1971ع ۾ باقاعدي ملهه وڙهڻ شروع ڪيائين پاڪستان کان علاوه افغانستان، روس ۽ ٻين ملڪن ۾ منعقد ٿيندڙ ملهه جي مقابلن ۾ پڻ شرڪت ڪيائين ملهه جي راند ۾ اعليٰ ڪارڪردگي ڏيکارڻ سبب کيس ڪيترن ئي انعامن ۽ اعزازن سان نوازيو ويو جن ۾ لطيف ايوارڊ، قلندر ايوارڊ، سچل ايوارڊ ۽ ٻيا ڪيترائي اعزاز ۽ سونا بلا شامل آهن افسوس جو 4 آڪٽوبر 1911ع تي نيڙهي ويجهو هٿياربندن جي فائرنگ ۾ پنهنجي حياتي وڃائي ويٺو

تعمير حسين

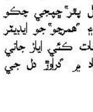

اڄ مشهور راڳيءَ تعمير حسين جي جنم جو ڏينهن آهي هو 4 آڪٽوبر 1966ع تي موسيقار غلام عليءَ جي گهر حيدرآباد ۾ پيدا ٿيو هن پهريون ڀيرو 1983ع ۾ ٽيليويزن جي مشهور پروگرام پرڪ ۾ سُر وکيري مقبوليت ماڻي ان کان پوءِ هن پاڪستان ٽيليويزن ۽ ريڊيو پاڪستان لاءِ سوين گيت رڪارڊ ڪرايا آهن هن سنڌي فلمن سورهي سنڌ جي دشمن ۽ ممتاز جي لاءِ به گانا ڳايا هن سنڌيءَ کان گڏ سرائڪي مارواڙي، بلوچي اردو ۽ پنجابيءَ ۾ به ڳايو آهي پاڪستان سان گڏ هندستان، هانگ ڪانگ ۽ دبئيءَ ۾ به پنهنجي آواز جو جادو جاڳائي چڪو آهي سندس ويو گيت به تمام گهڻو پسند ڪيا ويا آهن

سر غلام حسين هدايت الله

اڄ سنڌ جي مشهور سياستدان سر غلام حسين هدايت الله جي ورسيءَ جو ڏينهن آهي هن کي سنڌ جي

روزاني عبرت

CLASSIFIED ADVERTISMENT

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سول/ فيملي جج II هالا
(روبرو جناب علي حسن مري)
فيملي ايگزيڪيوشن نمبر 09 سال 2026 فيملي سوٽ 33 سال 2025

(1) مسمات نائلا ڌيءُ غلام رسول ذات ملڪ رهاڪو مهاجر محلہ هالا اولڊ ضلعو مٽياري (2) بيبي ميرب ڌيءُ عاطف..پلينٽف..بخلاف.. عاطف ولد عبدالشڪور ذات ملڪ رهاڪو گهر نمبر 005480 ميوال پاڙو نزد اهل حديث مسجد ٽنڊو آدم ضلعو سانگهڙ .. ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن تہ مٿين پلينٽف ايگزيڪيوشن درخواست درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهہ ٿو ڪجي تہ 07-10-2026 تي وقت 8.30 بجہ صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سول/ فيملي جج II هالا

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب ايڊيشنل سيشن جج IX حيدرآباد
Defamation Suit No. 147 / 2026

گلبهار ڪوسو ولد احمد خان ڪوسو رهاڪو ڳوٺ جهنبو ڪوسو ٽنڊو حيدر ضلعو حيدرآباد..پلينٽف..بخلاف.. مسمات نصرت بيواهہ عابد علي رهاڪو ڳوٺ جهنبو ڪوسو ٽنڊو حيدر ضلعو حيدرآباد 03120381502 .. ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن تہ مٿين پلينٽف سوٽ فار Defamation and Recovery of Damages of 10,00,00,00,000/- لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهہ ٿو ڪجي تہ 07-10-2026 تي وقت 8.30 بجہ صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

ايڊيشنل سيشن جج IX حيدرآباد

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب فيملي جج شهيد بينظير آباد
(روبرو جناب عابد علي لاڪو)
فيملي سوٽ نمبر 407 سال 2026

مسمات ثانيہ ڌيءُ صادق علي زرداري رهاڪو ڳوٺ راڻو خان زرداري ديهہ 26 اي نصرت تعلقو دوڙ..پلينٽف..بخلاف.. جنيد علي ولد غلام مصطفيٰ زرداري رهاڪو حقاني ڪالوني نوابشاهہ ضلعو شهيد بينظير آباد .. ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن تہ مٿين پلينٽف توهان جي خلاف نڪاح ٽوڙائڻ ۽ مينٽيننس لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهہ ٿو ڪجي تہ 05-10-2026 تي وقت 8.30 بجہ صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

فيملي جج شهيد بينظير آباد

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب فيملي جج شهيد بينظير آباد
(روبرو جناب عابد علي لاڪو)
فيملي سوٽ نمبر 427 سال 2026

شريمتي Phullan زال مختيار اوڊ هندو بالغ رهاڪو ميراج ستي سوئي گيس سانگهڙ روڊ نوابشاهہ..پلينٽف..بخلاف.. مختيار ولد اربيلو اوڊ هندو بالغ رهاڪو ڳوٺ محمد سليمان سيتار تعلقو مورو ضلعو نوشهروفيروز .. ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن تہ مٿين پلينٽف توهان جي خلاف مينٽيننس لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهہ ٿو ڪجي تہ 21-10-2026 تي وقت 8.30 بجہ صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

فيملي جج شهيد بينظير آباد

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سول/ فيملي جج اينڊ جي ايم II دوڙ
گارڊين درخواست نمبر 18 سال 2026

مسمات گلناز بيواهہ نوروز خان بروهي رهاڪو ڳوٺ در محمد بروهي ديهہ 58 نصرت تعلقو دوڙ..ايپليڪينٽ..بخلاف.. (1) مسمات نوشين ڌيءُ نوروز خان بروهي (2) مسمات فلڪ ناز ڌيءُ نوروز خان بروهي (3) جنرل پبلڪ ايٽ لارج .. اپوننٽس

مٿين اپوننٽس ڏانهن:
جيئن تہ مٿين ايپليڪينٽ گارڊين درخواست زير قلم 7،10،25،29 گارڊين اينڊ وارڊ ايڪٽ تحت داخل ڪئي آهي صغيرن جي گارڊين جي مقرري بابت (1) بيبي ليلان (2) مشرف تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهہ ٿو ڪجي تہ 07-10-2026 تي وقت 8.30 بجہ صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سول/ فيملي جج اينڊ جي ايم II دوڙ

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ سول/ فيملي جج اينڊ جي ايم II قاضي احمد
فيملي سوٽ نمبر 99 سال 2026

مسمات مهناز ڌيءُ انور بروڙو رهاڪو پير محلہ ڪالوني تعلقو قاضي احمد ..پلينٽف..بخلاف.. حسين بخش ولد جمن خاصخيلي رهاڪو شوڪت ڪالوني قاضي احمد ضلعو شهيد بينظير آباد .. ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن تہ مٿين پلينٽف توهان جي خلاف نڪاح ٽوڙائڻ لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهہ ٿو ڪجي تہ 05-10-2026 تي وقت 8.30 بجہ صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سول/ فيملي جج اينڊ جي ايم II قاضي احمد

عام اطلاع

هرعام وخاص کي آگاهہ ٿو ڪجي تہ عرضدار نالي مسمات عابده بيواهہ غلام مصطفيٰ برهماڻي رهاڪو جمالي ڳوٺ نزد نارا جيل سائيٽ ايريا لطيف آباد حيدرآباد درخواست ڏني آهي تہ ان جو مڙس غلام مصطفيٰ برهماڻي ولد محمد جمن رهاڪو جمالي ڳوٺ نزد نارا جيل سائيٽ ايريا لطيف آباد حيدرآباد جيڪو سنڌ پوليس ۾ ڪانسٽيبل هو جيڪو تاريخ 03-09-2026 تي وفات ڪري ويو آهي ان پويان هيٺ ڄاڻايل جائز وارث ڇڏيا آهن (1) مسمات عابده (بيواهہ) (2) عبدالستار (پٽ) (3) عبدالجبار (پٽ) (4) اسد علي (پٽ) (5) سڪندر علي (پٽ) (6) علي رضا (پٽ) (7) عائشہ (ڌي) فوتي اسلام مذهب سان تعلق رکندو هو اگر انهن وارثن کان علاوه ڪو بہ فوتي جو جائز وارث هجڻ جي دعويٰ ڪري ٿو يا وارثي سرٽيفڪيٽ تہ ڪو اعتراض هجي تہ هن اشتهار شايع ٿيڻ جي 07 ڏينهن اندر دستاويزي ثبوتن سان هيٺ صحيح ڪندڙ جي آفيس واقع پرائو بلال پيلس يونٽ نمبر 07 لطيف آباد حيدرآباد وٽ روبرو يا وڪيل معرفت اعتراض داخل ڪري ٻي صورت ۾ معياد گذرڻ ڪانپوءِ ڪو بہ اعتراض قابل قبول نہ هوندو ۽ وارثي سرٽيفڪيٽ جاري ڪيو ويندو

مختيارڪار تعلقو لطيف آباد

عام اطلاع

هر خاص ۽ عام کي اطلاع ٿو ڏجي تہ عرضدار مير عبدالواحد ٽالپر ولد عبدالماجد رهاڪو ڳوٺ پائي خان ٽالپر تعلقو حيدرآباد اسان کي درخواست ڏني آهي تہ سندس نالي عبدالماجد ولد عبدالواحد تاريخ 24-05-2021 تيفوت ٿي ويو آهي جنهن جي نالي تي زرعي زمين سروي نمبر 199،192،201،197،193،195 ايراضي حصي موجب ديهہ پاٺوڙو ٽپو سيري تعلقو حيدرآباد جنهن جو فوتي کاتو تبديل ڪري ڏنو وڃي فوتي فوت ٿيڻ ڪانپوءِ هيٺ ڄاڻايل قانوني ۽ حقيقي وارث ڇڏيا آهن اهڙي گواهي ٻن گواهن جلسہ عام بيان ۾ ڏني اهي (1) مير عبدالواحد ٽالپر (پٽ) (2) مسمات جويريہ (ڌي) (3) مسمات زينب (ڌي) (4) مسمات صنم (بيواهہ). جن جي نالن تي فوتي کاتا تبديل ڪرڻ لاءِ درخواست ڏني آهي جيڪڏهن مٿين وارثن کانسواءِ فوتي جو ٻيو ڪو بہ جائز وارث هجڻ جي دعوي ڪري ٿو يا ڪيس فوتي کاتا تبديل ڪرڻ تي ڪو اعتراض هجي تہ هن اشاعت شايع ٿيڻ جي (7) ڏينهن جي اندر سمورن دستاويزي ثبوتن سان گڏ هيٺ صحيح ڪندڙ جي آفيس واقع جڪرالالڪ مير پور خاص روڊ حيدرآباد ۾ روبرو پيش ڪري معياد گذرڻ بعد فوتي کاتو تبديل ڪيو ويندو ۽ ڪوبہ اعتراض يا دعويٰ قابل قبول نہ هوندو

مختيارڪار تعلقو حيدرآباد

عام اطلاع

هر خاص ۽ عام کي اطلاع ٿو ڏجي تہ عرضدار اميرزادي ولد خميسو زال علي محمد رهاڪو ڳوٺ حاجي ڪالو سيري تعلقو حيدرآباد اسان کي درخواست ڏني آهي تہ سندس نالي خميسو ولد گاهي تاريخ 12-05-2000 تي فوت ٿي ويو آهي جنهن جي نالي تي زرعي زمين سروي نمبر 314،312،200،310 ۽ ٻيا ايراضي حصي موجب ديهہ اگهيماڻي ٽپو سيري تعلقو حيدرآباد جنهن جو فوتي کاتو تبديل ڪري ڏنو وڃي فوتي فوت ٿيڻ ڪانپوءِ هيٺ ڄاڻايل قانوني ۽ حقيقي وارث ڇڏيا آهن اهڙي گواهي ٻن گواهن جلسہ عام بيان ۾ ڏني اهي (1) اميرزادي (ڌي) (2) جنت (ڀيڻ) (3) منٺار ولد عيسو (ڀائيٽو). جن جي نالن تي فوتي کاتا تبديل ڪرڻ لاءِ درخواست ڏني آهي جيڪڏهن مٿين وارثن کانسواءِ فوتي جو ٻيو ڪو بہ جائز وارث هجڻ جي دعوي ڪري ٿو يا ڪيس فوتي کاتا تبديل ڪرڻ تي ڪو اعتراض هجي تہ هن اشاعت شايع ٿيڻ جي (7) ڏينهن جي اندر سمورن دستاويزي ثبوتن سان گڏ هيٺ صحيح ڪندڙ جي آفيس واقع جڪرالالڪ مير پور خاص روڊ حيدرآباد ۾ روبرو پيش ڪري معياد گذرڻ بعد فوتي کاتو تبديل ڪيو ويندو ۽ ڪوبہ اعتراض يا دعويٰ قابل قبول نہ هوندو

مختيارڪار تعلقو حيدرآباد

عام اطلاع

هرعام وخاص کي اطلاع ٿو ڏجي تہ عرضدار ڪانٽيبل نالي مرحوم ارشاد احمد ولد شيرمحمد هليپوٽو ۽ ٻيا حصيدار پاران سندس پٽ محمد علي رهاڪو ديهہ ڪس تعلقو بلڙي شاهہ ڪريم ڪورٽ ۾ جناب ايڊيشنل ڊپٽي ڪمشنر 1 ٽنڊو محمد خان ۾ سندس والد مرحوم جي زمين بابت اپيل داخل ڪئي آهي تہ جيڪو روينيو رڪارڊ سال 2007 ۾ محترمہ شهيد بينظير ڀٽو واري واقع سبب تعلقو بلڙي شاهہ ڪريم جو رڪارڊ سڙي ويو هو ۽ هاڻي نئين سر زرعي زمين سروي نمبر 346 ايراضي 30-01 ايڪڙ واقع ديهہ ڪس جو کاتو سندس والد مرحوم ۽ ٻين حصيدارن جي نالي تي روينيو رڪارڊ ۾ داخلا جو حڪم آرڊر ڪيو وڃي اهڙو اطلاع ٿو ڏجي تہ ڪنهن بہ ڌر يا شخص کي ڪو بہ اعتراض وغيره هجي تہ هن اشاعت جي 07 ستن ڏينهن اندر دستاويزي ثبوتن سان گڏ ڊپٽي ڪمشنر 1 ٽنڊومحمد خان واقع بي اينڊ آر ڪالوني ۾ اچي روبرو پيش ڪري معياد گذرڻ بعد ڪو بہ اعتراض وغيره يا دعويٰ قابل قبول نہ هوندو ۽ داخل ڪيل اپيل جو قانون موجب نيڪال ڪيو ويندو

ايڊيشنل ڊپٽي ڪمشنر 1 ٽنڊو محمد خان

عام اطلاع

جيئن تہ اسان جي آفيس ۾ نالي احمد خان ولد حاجي جنهنبو چانگ درخواست ڏني آهي تہ هن جو پيءُ نالي حاجي جنهنبو ولد پيرو چانگ جيڪو فوت ٿي ويل آهي فوتي کي ديهہ ماڪانڊي ٽپو ننگر ڪيٽ تعلقہ بدين سروي نمبر 408_409_243 ۽ ٻين ما ايراضي 19_68 ايڪڙ ايراضي حصي موجب رڪارڊ موجب آهي جنهن جو فوتي کاتو جائز وارثن ۾ بدلايو وڃي جنهن جي فوتي کاتي لاءِ جلسي عام ڳوٺ ڦريد قمبراڻي تعلقہ بدين ۾ ڪيو ويو آهي آهي سلسلي ۾ جلسي عام ڪري ٻن شاهدن کان بيان ورتا ويا آهن جنهن مان ظاهر ٿيو تہ فوتي جا جائز وارث هيٺيان آهن تفصيل فوتي نالي حاجي جنهنبو ولد پيرو چانگ جي جائز وارثن جو نالا وارثن جا 1 احمد خان پٽ فوتي جو 2 غلام مصطفي پٽ فوتي جو 3 نبي بخش پٽ فوتي جو 4 بلاول پٽ فوتي جو 5 سليمان پٽ فوتي جو 6 مسمات پنهي زال رمضان ڌيءُ فوتي جي 7 الهجائي زال حيات ڌي فوتي جي 8 زيب النساء زال عمر ڌي فوتي جي جائز وارث ڇڏيا آهن تنهڪري هر عام وخاص کي اطلاع ٿو ڪجي تہ مٿين ڄاڻايل فوتي جي وارثن بابت اگر ڪنهن بہ ماڻهو کي ڪنهن بہ قسم جو اعتراض هجي تہ هن اشتهار جي ڇپجڻ جي ستن ڏينهن اندر پنهنجو اعتراض ثبوتن سميت اسانجي آفيس ۾ ۾ پيش ڪري ٻي صورت ۾ معياد گذرڻ بعد فوتي کاتو جائز وارثن جي حق ۾ ڪيو ويندو ۽ ڪو بہ اعتراض ٻڌو نہ ويندو

ميرپور بٺورو لڳ ٽريڪٽر جي ٽڪر ۾ نوجوان فوت، ڊرائيور فرار

محمود واهه اسٽاپ وٽ تيز رفتار ٽريڪٽر جي ٽڪر لڳڻ سبب عبدالقادر کهڙائي زخمي ٿيو

زخمي کي تعلقه اسپتال بٺورو منتقل ڪيو ويو جتي زخمن جا سور نه سهندي دم ڏئي ڇڏيائين

ٽريڪٽر ڊرائيور فرار ٿي ويو آهي جنهن کي جلدي ٽريڪٽر سميت گرفتار ڪيو ويندو: پوليس

ميرپور بٺورو (نمائندي) ميرپور بٺورو سجاول روڊ تي محمود واهه اسٽاپ وٽ تيز رفتار ٽريڪٽر جي ٽڪر لڳڻ سبب سجاول واسي ... طبي امداد ڏيڻ لاءِ ... نوجوان عبدالقادر کهڙائي سخت زخمي ٿي پيو جنهن کي گهڻي جوڳي حالت ۾ تعلقه اسپتال ميرپور بٺورو منتقل ڪيو ويو جتي ...

بقايا نمبر 3 ڪالم

سکر: حادثي جو شڪار ٿيل ٽريڪٽر ۽ ڪار

ملتان: هڪ لاڏائو ڪٽنب پنهنجي عارضي اجهي ۾ ويٺل آهي

بدين لڳ ڪار ۽ موٽرسائيڪل ٽڪر، فوجي اهلڪار فوت، گهر ۾ ڪهرام

نيو ٻاءِ پاس گرين سٽي لڳ ٽرڪول روڊ تي ڪار ۽ موٽرسائيڪل ۾ زوردار ٽڪر ٿيو

حادثي جي نتيجي ۾ علي گوهر اتر سخت زخمي، انڊس اسپتال ۾ علاج دوران فوت

لاش گهر پهچڻ تي ڪهرام مچي ويو، پوليس رپورٽ داخل ڪري جاچ شروع ڪري ڇڏي

بدين/ ٽنڊوباگو (نمائندي) بدين شهر جي نيو ٻاءِ پاس گرين سٽي لڳ ٽرڪول روڊ تي ڪار ۽ موٽرسائيڪل جي ٽڪر جي نتيجي ۾ ... علي گوهر اتر سخت زخمي ٿي پيو جنهن کي انڊس اسپتال منتقل ڪيو ويو ...

بقايا نمبر 4 ڪالم

سکر: هڪ نلڪي تان شهري پاڻي ڀري رهيا آهن

ٽنڊوڄام ۾ شاگردن جو احتجاج، شبير سنڌي ۽ سجل سنڌي جي آزادي جو مطالبو

ٽنڊوڄام (نمائندي) سنڌ زرعي يونيورسٽي جي شاگردن ... شبير سنڌي ۽ سجل سنڌي جي آزادي جو مطالبو ...

بقايا نمبر 5 ڪالم

نوري آباد لڳ ٽانگ ڪٽجڻ سبب نوجوان فوت، علاج ۾ لاپرواهي خلاف وارثن جو احتجاج

گوٺ ڪڪر خان پاليري ۾ نوجوان مهربان ڪي ٽانگ جي ڏنگ بعد علاج لاءِ اسپتال انتظاميا خلاف احتجاج

بقايا نمبر 3 ڪالم

ڪوٽڙي ۾ بي ايڇ يو اسپتال جون ايس ايم او ۽ پاران ايس ايڇ او تي ڪارروائي خلاف درخواست

ڪوٽڙي (نمائندي) ...

بقايا نمبر 3 ڪالم

ٽنڊومحمد خان ۾ عورت قتل، وارثن جو پوليس خلاف احتجاج ۽ ملزمن جي گرفتاري جو مطالبو

بقايا نمبر 5 ڪالم

مورو پريس جي ملازم رياض سومرو تي تشدد، انصاف لاءِ ڪوئاتن جو مظاهرو

گوٺ منگر خان ڏهر واسين صالح، طارق ڏهر ۽ ٻين جي اڳواڻي ۾ احتجاج ڪيو

بقايا نمبر 9 ڪالم

ميرپورماٿيلو: فوت ٿيل شخص جو لاش اسپتال ۾ پيل آهي

ڪراچي: پريس ڪانفرنس

سنڌ هزارين سالن کان پنهنجي تهذيب رکي ٿي سنڌ اسان جو جياپو آهي: قادر مگسي

هالي: حڪومت نئين هلي ته ڇوٽا نه اچو زمين وڃائيندي ۽ اهي دهشتگردي جي حوالي ڪرين

بقايا نمبر 7 ڪالم

غوثپور پريس پاڻي جي تلاءَ مان 35 ورهين جي پوڙهيءَ جو لاش هٿ

بقايا نمبر 10 ڪالم

سيوهڻ: مزمل مسڻ قتل ڪيس ۾ سولنگي پاڻين پاران جوابدارن کي پناهه ڏيڻ واري الزام جي ترديد

بقايا نمبر 11 ڪالم

ڪنڊيارو لڳ پاڻي ۾ ٻڏي ٻار فوت

بقايا نمبر 12 ڪالم

لاڙڪاڻو ۾ مزدوري جي پئسن تان پوڙهيت جي قتل ڪيس ۾ ملوث 3 جوابدار گرفتار

بقايا نمبر 8 ڪالم

ڪنڊيارو جي گرڊ اسٽيشن ۾ جهيڙي ۾ ماڻهو زخمي

ڪرڪيٽ پريس ۾ قريبي رشتيدارن جي سيمينار

ٽنڊوڄام: عوامي تحريڪ پاران ريلي ڪڍي پئي وڃي

قاضي احمد ويجهو ٽرالر جي موٽرسائيڪل کي ٽڪر لڳڻ سبب نوجوان فوت

بقايا نمبر 15 ڪالم

گهوٽڪي پريس هٿياربندن جي پيٽرول پمپ تي ڦرلٽ، لکين رپيا ڦري فرار

بقايا نمبر 13 ڪالم

خيرپور پوليس پاران جوابدارن کي منشيات ۽ چوري جي موٽرسائيڪلن سميت گرفتار ڪرڻ جي دعويٰ

بي سيڪشن، سوراهه، فيض گنج، ٽنڊومستي، اڪنامڪ زون ۽ ٻين هنڌن تي ڪارروايون ڪيون: ايس ايس پي

بقايا نمبر 12 ڪالم

حيدرآباد: پوڙهيت اتحاد پاران احتجاج ڪيو پيو وڃي

ميرپورخاص ۾ بن ٿيل جي ڳولا لاءِ احتجاج ۽ جوابدارن خلاف ڪارروائي جي اپيل

بقايا نمبر 19 ڪالم

ڳوٺ لڳ ٿيل عجيب اربيجو جي ڪيس تن جوابدارن خلاف داخل

بقايا نمبر 18 ڪالم

سنڌ جي عوام کي قبائلي جهيڙن ۾ الجهايو ويو آهي: مشتاق سرڪي

بقايا نمبر 17 ڪالم

سوبوديرو لڳ ذهني مريض ٻيءَ ڄڻن کان معذور ٿيءَ کي واٽر ۾ گهٽائي قتل ڪري ڇڏيو

بقايا نمبر 14 ڪالم

شڪارپور پوليس پاران هٿني ۾ 10 جوابدارن کي گرفتار ڪري منشيات هٿ ڪرڻ جي دعويٰ

بقايا نمبر 20 ڪالم

پنوعاقل ويجهو پيرسن ونڊ ۾ ٻڏي فوت، گهر ۾ ڪهرام

بقايا نمبر 16 ڪالم

ٽنڊوڄام: بيهوش ٿيل احتجاج ڪندڙ ملازم کي طبي امداد ڏني پئي وڃي

نوشهروفيروز جيل جي بجلي بند ڪرڻ تان بن سيپڪو ملازمن تي تشدد، احتجاجي ڌرڻو

بجلي جي ڦيٽنگ مان ڪٽڻ تان جيل اهلڪارن عرفان راجپوت ۽ فياض ملڪ کي گرفتار ڪري ورتو

واقعي خلاف سيپڪو ملازمن سڄي شهر جي بجلي بند ڪري ڇڏي

بقايا نمبر 21 ڪالم

مقتول رياض حسين اربيجو جا وارث

ٽنڊوادم لڳ روڊ ڪٽڻ جو آزار، هڪ ڏينهن اندر 3 ٻارڙن کي ڏاڍ ڪتي زخمي ڪيو، ويڪسين اڻلڀ

بقايا نمبر 24 ڪالم

نوشهروفيروز: پوليس احتجاج ڪندڙن کي گرفتار ڪري رهي آهي

اسلام ڪوٽ ۾ سنڌ ٽيڪرار جي طرفان مفت طبي ڪيمپ، 800 کان وڌيڪ مريضن جي چڪاس

بقايا نمبر 22 ڪالم

ڊاڪٽر بيلو روڊ فائرنگ ڪيس: 15 ورهين جي مُرڪ ميمڻ جا جوابدار گرفتار نه ٿيا، احتجاج طلب

آل پارٽيز ايڪشن ڪميٽي جو اجلاس، شٽرينڊ هڙتال سميت اهم فيصلا ڪيا ويندا

بقايا نمبر 24 ڪالم

حيدرآباد ۾ ڪتن جي چڪن جا واقعا 63 سيڪڙو وڌي ويا، انتظاميا حرڪت ۾ اچي وئي

بقايا نمبر 25 ڪالم

قاضي احمد: فوت ٿيل نوجوان جو لاش اسپتال ۾ پيل آهي

ڊگهڙي ۾ ڪاٺ جي آڙهتين ۽ وهيل ڊرائيورن خلاف ڪارروائي جو مطالبو

بقايا نمبر 27 ڪالم

امن امان کي بهتري لاءِ سنڌ حڪومت ڪم ڪري پئي: جام اڪرام الله ڌاريجو

بقايا نمبر 26 ڪالم

ڪراچي: پريس ڪلب ۾ ميمڻن جي طبي ڪيمپ ۾ طبي امداد ڏني پئي وڃي

سنڌ جي انتظامي ورهاست جي ڪنهن به قدم کي قبول نه ڪيو ويندو: ايازحسين ٽيپو

عوامي حقن جي تحفظ لاءِ وڪيل برادري پنهنجو آئيني ۽ قانوني ڪردار ادا ڪندي رهندي: عامر وڙائچ

بقايا نمبر 33 ڪالم

سکر ۾ ميڊيڪل اسٽور مالڪن شٽرڊائون ڪري ايف بي آر جي پاليسي خلاف احتجاج

بقايا نمبر 28 ڪالم

ڪمال ديرو پريس مان جو واپاري 5 ڏينهن کان پراسرار طور گم، وارثن پاران گولا ۽ مدد جي اپيل

بقايا نمبر 30 ڪالم

لکي غلام شاهه لڳ مڊل اسڪول بند هجڻ ڪري 3 سئو کان وڌيڪ ٻار تعليم کان محروم

بقايا نمبر 31 ڪالم

سکرنڊ: پيشي فوت ٿيل نوجوان جو لاش وارثن پاران کنيو پيو آهي

ڊولتپور صفن ۾ واپاري برادري جو پوليس اهلڪار خلاف احتجاج

بقايا نمبر 34 ڪالم

گمبٽ: پيٽ تان گرفتار ٿيل جوابدار

متياري ۾ سنڌي ادبي سنگت جي دستوري گڏجاڻي ٿي گذري

بقايا نمبر 29 ڪالم

ٻيراڻي لڳ قتل ٿيل فراز مري جي قاتلن کي پوليس گرفتار ڪيو

بقايا نمبر 32 ڪالم

ڪراچي: هڪ پوڙهيت هٿ گاڏي تي سامان ڪڍي رهيو آهي

خيرپور بار جي سنڌ تي سنڌ جي ورهاڱي خلاف وڪيلن جي احتجاجي ريلي

بقايا نمبر 35 ڪالم

سکرنڊ پوليس پاران پيٽرول ۽ ڊيزل جي غير قانوني وڪري خلاف ڪارروايون

بقايا نمبر 36 ڪالم

سنڌ حڪومت سهولتون فراهم ڪري ٽمبرز ۽ ٽائيو اسٽاڪ ڪاٽي کي هٿي وٺرائي رهي آهي: محمد علي ملڪاڻي

بقايا نمبر 40 ڪالم

راڌڻڊيرو ۾ گوٺاڻن جو اڳرا پوليس جي زيادتين خلاف احتجاج، ڦرلٽ هڪ جتي ڪيڻ جا الزام

مظاهرين ڪامريڊ وسيم راجا ڪوري، سيف الرحمان، آفتاب، غلام سرور ڪوري ۽ ٻين احتجاج ڪيو

بقايا نمبر 37 ڪالم

ٽنڊوادم مان هٿيارن سان جي ڦرلٽ جي واپاري کان لکين رپيا ڦري ويا

بقايا نمبر 45 ڪالم

هالا مخدوم امين فهيم ڪالوني ۾ بجلي واري معاملي ۾ ٻين کي ڊرين ۾ نام

بقايا نمبر 39 ڪالم

خيرپور ۾ بجلي جي ٽرانسفارمر ۽ غيرقانوني قبضن خلاف ڪارروائي

بقايا نمبر 44 ڪالم

ٽنڊي آدم سومرو برادري جي معاملي ۾ پوليس خلاف احتجاج

بقايا نمبر 38 ڪالم

سنڌ ڪي روڊ جي ٽرانسپورٽرن جي سکرن پاران سرڪاري زمين تي قبضو خلاف ڪارروائي

بقايا نمبر 41 ڪالم

ڪنري تعليمي اسپتال ۾ سرڪاري دوائن ۽ انجيڪشن سازن جو انڪشاف

بقايا نمبر 43 ڪالم

عمرڪوٽ: سرڪاري دوائن کي ڪچري جو ڍير ڏنو ويو

نون صوبن ۽ انتظامي يونٽن جي تجويزن کي رد ڪريون ٿا: رياض چانڊيو

بقايا نمبر 46 ڪالم

بدين: زخمي ٿيل شخص اسپتال ۾ داخل آهي

ڏکڻ ڪي مهانگائي عروج تي، واپاري مالي مشڪلاتن جو شڪار

بقايا نمبر 42 ڪالم

ھي اخبار پرنٽر ناصر جمال سومرو پاپولر پرنٽرز مان ڇپائي، عبرت گروپ آف پبليڪيشنز جي تحت عبرت بلڊنگ گاڏي کاتو حيدرآباد مان ڇپرائي جاري ڪئي.